ӨӨДЭР — АГУУЕХЭ
ҮСХЭЛЭЙ 50 ЖЭЛ

БҮХЭСОЮЗНА КОММУНИС СУББОТНИГТО БУЛТАДАА ХАБААДАЯ!

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 87 (11990) | 1969 оной апрелиин 12, суббото | Сэн 2 мүнгэн

В. Скуридинай зураһаа Д. Гармаев буулгаа.

ОШОНҺОО БАДАРҺАН ДҮЛЭН

Машинист ябаһанаа мүнөө пенсидэ гараһан, энгэртээ Ленинэй хоёр орден зүүһэн наһатайшаг хүн. Энэмнай Верхнеудинск хотодохи паровозно деподо болоһон түрүүшын коммунис субботнигуудта хабаадагша, хорёод оной комсомолец Алексей Петрович Воробьев гээшэ. Тэрэнэй хөөрөөнһөө богонихон хэһэг толилхомнай.

«...1920 ондо партизан отрядууд Верхнеудинск хотые сүлөөлбэ. Хэдэхэн хономсоор Улаан Армиин сэрэгшэд Верхнеудинскдэ, бүхы Забайкалида Совет засаг бэхижүүлэн тогтообо. Тэрэ үеын городой эгээл томо промышленна предприяти гэхэдэ, түмэр замай депо байһан юм. Паровозно депо һандаранхай. Эбдэрхэй паровозууд түмэр харгыда даршажа дүүрэшэнхэй. Түмэр замай транспортые һэргээн бодхоохо гээшэ тэрэ үедэ эгээл шухала хэрэг болоод байба. Поезднууд хуу зогсоогдонхой, тэрэнние хүдэлгэхэ юумэн байгаагүй. Эгээл имэһээ Москвагай түмэр замай хүдэлмэришэдэй үүсхэлээр манай депогой хүдэлмэришэд, алба хаагшад партийна, комсомолой ячейкэнүүдэй ударидалга доро ажалайнгаа һүүлээр дайн байлдаанай үедэ һандарһан бага хүсэтэй паровозуудые заһажа эхилһэн юм. Үдэртөө хүдэлөөд, гэртээ харингүй үдэшэндөө ажал хэдэг байгаабди. Заримандаа депо соогоо хонодогшье һэмди. Имэ субботнигуудые эмхидхэһэнэй ашаар лэ 1925 ондо һүри һөөг эбдэрхэй паровозууд үсөөржэ, депо ашаа шэрэхэ хүдэлмэреэ һайжаруулжа эхилээ бэлэй».

Түрүүшын эдэ субботнигуудай үедэ гансахан лэ паровозууд заһагдаа бэшэ, харин депогой хашаа доторхи сэбэрлэгдэдэг, болбосон түхэлтэй болгогдодог байһан юм. Эдэл жэлнүүдэй үедэ түмэр замшадай сэсэрлиг болон бусад газарнууд болбосон түхэлтэй болгогдожо эхилээ һэн.

Түрүүшын коммунис субботнигуудай һайн һайхан ёһо заншалнууд олониитын хабаадалгатай социалис мүрысөөндэ уг залгамжалан ерэһэн түүхэтэй.

Агуу багша В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе ажалай бэлэгээр угтахын тула социалис мүрысөө эмхидхэхэ үүсхэлые республикын коллективүүд халуунаар дэмжээ һэн. Тэрэ тоодо манай локомотивна депогой бүхы хүдэлмэрилэгшэд. Манай депогой үйлэдбэриин бүхы участогуудай коллективүүд энэ ойе угтуулан, социалис уялгануудые абанхай, тэрэнээ бодотоор бэелүүлхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа зангидан тэмсэнэ.

Олониитын хабаадалгатай социалис мүрысөөндэ манай депогой цех, колонно болон үйлэдбэриин участогуудай коллективүүд, хүдэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд болон бүхы ажалшад абаһан уялгануудаа бүрин бэелүүлэн, ажал хэрэгтээ амжалта туйлана. Үнгэрэгшэ жэлэй дүнгүүдээр олон коллективүүдтэ коммунис ажалай нэрэ зэргэнь дахин үлөөгдэ һэн, эрхим амжалта туйлагшадта энэ хүндэтэ нэрэ зэргэ шэнээр олгогдоһон байна. Жэшээнь, инструментальна, туршалгын цехүүдтэ, пассажирска колоннодо, локомотивуудай ахалагша машинистнүүд В. В. Шишкин, Л. А. Дегтярев гэгшэдэй экипажуудта коммунис ажалай коллективүүдэй нэрэ зэргэнь дахин үлөөгдөө. Тиихэдэ мүнөө жэлэй гурба һарын дүнгүүдээр түлишын, аппаратурын цехэй коллективтэ энэ үндэр дээдэ нэрэ зэргэ олгогдонхой. Тэрэшэлэн манай депогой 570 хүдэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд коммунис ажалай ударнигай нэрэ солотой.

Социалис мүрысөөе улам нүлөө ехэтэй болгохын тула депогой хүтэлбэрилэгшэд, партийна, профсоюзна организацинууд зохихо эмхидхэлэй, хүмүүжэл болбосоролой хүдэлмэри ябуулжа байнхай. Һара бүхэндэ мүрысөөнэй дүн гаргагдадаг юм. Илагшад — үйлэдбэриин түрүүшүүл һайнаар урмашуулагдадаг. Жэшээнь, байгша оной март һарын дүнгөөр ашаглалгын цехһээ пассажирска колоннын коллектив мүрысөөндэ илажа гараа. Тиигэжэ депогой хүтэлбэриин, партийна, профсоюзна комитедүүдэй дамжуулгын Улаан туг мүнгэн шантайгаар энэ коллективтэ барюулагдаба. Бэлэдхэлэй цех мүрысөөндэ илажа, мүн лэ имэ урмашуулгын шанда хүртэбэ. Хоёрдохи һуури эзэлһэн автостопой цехтэ хүндэлэлэй грамота үгтөө.

Социалис мүрысөөнэй дүримөөр хараалагдаһан уялгануудаа дүүргэһэн коллективүүд ехэ олон. Электро-түхеэрэлгын, түлишын цехүүд, депогой барилгашад болон бусад цехүүд эдэнэй тоодо ороно. Мүрысөөндэ илаһан түрүү хүнүүд депогой хүндэлэлэй дэбтэртэ, ажалай бэлэгэй дэбтэртэ бэшэгдэдэг гуримтай. Эдэ бүхы урмашуулгын хэмжээнүүд социалис мүрысөөнэй дэлисэ ехэдхэхэ, ажалшадай үүсхэл эдэбхи бадаруулхэ хэрэгтэ ехэ туһатай гэжэ онсо тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Социалис мүрысөө ударидаха хэрэгээ саашадаашье улам һайжаруулха хэмжээнүүд абтажа байнхай.

Табин жэлэй саада тээ манай орондо үнгэргэгдэжэ эхилһэн түрүүшын коммунис субботнигууд хадаа социалис мүрысөөнэй хүгжэһэн гайхамшагта ульгэр жэшээ мүн болоно. Мүнөөшье, апрелиин 12-то олониитын бүхэсоюзна коммунис субботник эмхидхэхэ гэһэн Москва-Сортировочная гэжэ депогой хүдэлмэришэдэй үүсхэлые халуунаар дэмжээд, Улаан-Үдын локомотивна депогойхид бултаараа энэ үдэр эмхитэйгээр ажалдаа гарахаар бэлдэжэ байна. Депогой коммунистнуудшье, партийнабэшэ эдэбхитэдшье, үнинэй хүдэлмэришэд ба залуушуулшье субботник үнгэргэхэ гээшые тон халуунаар һайшааба.

Мүнөөдэр депогой заһабарилгын цехүүдэй хүдэлмэрилэгшэд 3 тепловоз, нэгэ паровоз заһабарилха, цехүүд соогуурхияа, ажалайнгаа газар сэбэрлэхэ, гуримтай болгохо юм. Главна механигай таһагай хүдэлмэрилэгшэд энэ үдэр скатоопускник, мостовой кран заһабарилха, хоёрдохи номерой байшан сагаадаха, хашаагайнгаа үүдэ заһаха мэтын ажал хэхэ болонхой. Бэлэдхэлэй цехүүд запасной частьнуудые, агрегадуудые нэмээхэ, цехүүд соохиёо сэбэрлэхэ, арилгаха. Ашаглалгын цехэйхид, конторой хүдэлмэрилэгшэд депо доторхиие сэбэрлэхэ, шэнэ цех барилгада туһалхаар шиидээ. Комсомолшуулнай спортын залай барилгада хүдэлхэ.

Манай депогой хүдэлмэришэд энэ субботнигто һайса бэлдээ. Эдэ үдэрнүүдтэ манай агитаторнууд, политинформаторнууд коммунис субботник тухайда, «Агуухэ үүсхэл» гэжэ В. И. Ленинэй ном тухай хөөрэлдөөнүүдые үнгэргөө.

Бүхэсоюзна коммунис субботнигто эдэбхитэйгээр хабаадажа, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаһан уялгаяа дүүргэхэ хэрэгтэ хубитаяа нэмээхэбди.

Н. КУЗНЕЦОВ,
Улаан-Үдын локомотивна депогой парткомой секретарь.

АССР-эй ВЕРХОВНО ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

...театр, хүгжэм болон ...гүрэнэй институ... АССР-эй Верховно ...зидиумэй Хүндэлэлэй ...шагнаха тухай

...искусствада шуха... кадрнуудые бэлдэ... габьяатай байһанайнь ...дай театр, хүгжэм ...атографиин гүрэнэй Буряадай АССР-эй ...едэй Президиумэй ...мотаар шагнаха.

АССР-эй Верховно ...едэй Президиумэй ... А. ХАХАЛОВ. ... түлөө Буряадай ... Верховно Соведэй ...зидиумэй гэшүүн Ф. БУДАЖАБЭ.

...Соведүүдэй байшан. ...апрелиин 11.

АССР-эй ВЕРХОВНО ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

... АССР-эй Соёлой ...лмэрилэгшэ гэһэн ... зэргэ нүхэр С. С. ...ко тухай

...театральна искус... национальна кадр... хэрэгтэ габьяатай ... түлөө Ленинградай ... болон кинематогра... ...й проректор, доцент ... Станислав Сергее... АССР-эй Соёлой ...лмэрилэгшэ гэһэн ...зэргэ олгохо.

АССР-эй Верховно ...едэй Президиумэй ... А. ХАХАЛОВ. ... түлөө Буряадай ... Верховно Соведэй ...зидиумэй гэшүүн Ф. БУДАЖАБЭ.

...Соведүүдэй байшан. ...апрелиин 11.

АССР-эй ВЕРХОВНО ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

...театр, хүгжэм болон ...гүрэнэй институ... ...агогическа хүдэлмэ... Буряадай АССР-эй ...едэй Президиумэй ...мотаар шагнаха ту...

... искусствада шуха... кадрнуудые бэлдэ... ...алтатайгаар хүдэл... түлөө Буряадай ...рховно Соведэй Пре... Хүндэлэлэй грамотаар ...

...олай Кузьмичые — ...а дүүргэгшэ, Буряа...ьна студиин хүтэлбэ...

... Зинаида Васильев... ...эрэ үгэ хэлэлгэдэ ...ын доцентын уялга ...

... Виталий Федоровн... ...удай ректор.

АССР-эй Верховно ...едэй Президиумэй ... А. ХАХАЛОВ. ... түлөө Буряадай ... Верховно Соведэй ...зидиумэй гэшүүн Ф. БУДАЖАБЭ.

... Соведүүдэй байшан. ... апрелиин 11.

«Коммунизм гээшэ һайн дураараа хүдэлдэг, ушар ёһо мэдэхэ болоһон, хамтаран нэгэдэһэн, түрүү техникэ ашагладаг хүдэлмэришэдэй хэдэг ажал, капиталис үеһинхитэй жэшээлэшэгүй, дээдэ зэргын бүтээсэ болоно. *Коммунизмын бодото* эхин болоһон туладаа коммунис субботнигууд гайхамшаг шухала хэрэг мүн.»

В. Ульянов (Ленин)

ГАЙХАМШАГ ХҮДЭЛӨӨНЭЙ ТҮҮХЭҺЭЭ

50 жэлэй саада тээ, 1919 оной апрелиин 12-ой үдэр, Казанска түмэр харгын бүлэг коммунистнууд ба партийнабэшэ эдэбхитэд ажалайнгаа үдэрэй дүүрэхэлээр цех соогоо үлөөд, гурбан паровоз заһабарилһан. Һүүлээрнь орон дотор үргэнөөр дэлгэрһэн коммунис субботнигуудай үндэһэ һууринь түрүүшээр эндэл табигдаа бэлэй.

Владимир Ильич Ленин Москвагай түмэр замшадай түүхэтэ үүсхэлые «Агуухэ үүсхэл» гэжэ нэрлээ һэн.

Түрүүшын коммунис субботнигууд Совет республикада тохёолдоһон хүндэ хүшэр үедэ бии болоо.

«Правда» газетын 1919 оной апрелиин 12-ой номерто В. И. Ленинэй «Зүүн фронтдохи байдалһаа уламжалһан ВКП(б)-гэй ЦК-гай тезисүүд» толилогдоо. Бүхы хүсэ шадалаа залуу Совет ороноо хамгаалалгада зорюулхыень хүдэлмэришэн ангине манай парти уряалһан юм.

Москва - Сортировочная депогой хүдэлмэришэд заһабарилһан гурбан паровозоо Зүүн фронт зориһон сэрэгэй эшелондо хамтадхажа үгөө.

★ 1919 оной майн 10-да Московско-Казанска түмэр харгышад олониитын коммунис субботник үнгэргөө. Энэ үдэр 205 коммунист ажалайнгаа бүтээсэ 3 дахин дээшэлүүлээ.

★ 1920 оной майн 1-дэ үнгэргэгдэһэн Бүхэроссиин субботник хадаа ороной ажабайдалда юрэ бусын ушар болоһон юм. Энэ үдэр оронноймнай 15 миллион ажалшад улаан тугуудаа хиисхэн, балта, хүрзэ барижа, ажалдаа гараа. Кремлёвско пулемётно курсануудай шагнагшадтай, ВЦИК ба Совнаркомой хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта В. И. Ленин Кремлиин территори сэбэрлэлгэдэ хабаадалсаа һэн.

★ Тэрэ гэһээр нилээд олон коммунис субботнигууд үнгэргэгдэжэ, ажалай шэнэ журам сахилгада, ажахын ба ажабайдалай социалис хараа шэглэлдэ тон ехэ нүлөө үзүүлһэн байна.

★ 1958 оной октябриин 13-най үдэр шэнэ гайхамшагта үүсхэл түрэжэ, коммунис ажалай түлөө мүрысөөн эхилээ бэлэй.

★ 1967 ондо 65 миллион хүн социалис мүрысөөндэ хабаадаһан. Энэ хадаа ороной ажалшадай тоогой 86,4 процентнь болоно.

★ Мүнөө арадай ажахын бүхы һалбаринуудта хабаатай 13 миллион түрүү хүдэлмэришэд коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. 3,5 мянган предприяти ба организацинууд, 161 мянган цехүүд, 818 мянган бригада, звенонууд коммунис ажалай коллективэй хүндэтэ нэрэ зэргэтэй.

* *

★ В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойтой дашарамдуулан, бүхы Совет орон дотор социалис мүрысөөн, коммунис ажалай хүдэлөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Буряадай республика доторхи бүхы ажалшадай 92 процентнь социалис мүрысөөндэ, 58 процентнь коммунис ажалай хүдэлөөндэ хабаадана. Үнгэрэгшэ оной дүнгөөр коммунис ажалай хүдэлөөндэ хабаадагшадай тоо 9560 хүнөөр нэмэһэн байна. Мүнөө хамта дээрээ 121 мянган ажалшад энэ хүдэлөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Д. БАЗАРОВА,
А. М. Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекын хүдэлмэрилэгшэ.

АПРЕЛИИН 12—КОСМОНАВТИКЫН ҮДЭР

СССР-эй лётчик-космонавтнууд, Советскэ Союзай Геройнууд. Наада таладань (зүүн гарһаа): А. Г. Николаев, П. И. Беляев, В. В. Николаева-Терешкова, В. Ф. Быковский, П. Р. Попович, Г. С. Титов.

Саада таладань: К. П. Феоктистов, Б. В. Волынов, Е. В. Хрунов, Г. Т. Береговой, В. А. Шаталов, А. С. Елисеев, А. А. Леонов, Б. Б. Егоров.

ТАСС-ай фотохронико.

ЗАМБУУЛИНАЙ ДАЙДЫЕ ШЭНЖЭЛГЭ ҮРГЭЛЖЭЛЬӨӨР

Алексей ЛЕОНОВ,
лётчик-космонавт, Советскэ Союзай Герой

Совет арад, мүн бүхы түрүү үзэл бодолто хүн түрэлтэн Космонавтикын үдэрые 1969 оной апрелиин 12-то тэмдэглэхэнь. Советскэ Союзай эрхэтэн Юрий Алексеевич Гагаринай замбуулинай дайда руу Газар дэлхэй дээрэһээ анха түрүүн ниидэһэн үглөөгүүрһөө хойно найман жэл үнгэрбэ. Тэрэ гэһэнһээ хойшо замбуулинай дайдые хүнэй шэнжэлэлгын шэнэ шата эхилээ.

Үнгэрһэн жэлдэ замбуулинай дайдые шэнжэлэн мэдэлгэдэ хүн түрэлтэн шэнэ амжалтануудые туйлаа. Газарые тойрон дабшадаг «Космос» гэжэ шэнжэлэлгын зургаан хэмэл одон, «Молния» гэжэ хэлхеэ холбооной гурбан хэмэл одон, «Метеор» гэжэ шэнжэлэлгын метеорологическа хэмэл одон Совет ороноо табигдаһан байна бшуу.

Арадай ажахын шухала зорилтонуудые шиидхэдэг замбуулинай аппарадуудай тоо олон болоһоор байһаар. Бүмбэрсэг дэлхэй дээрэхи метеорологическа оршон байдал тухай мэдээсэлнүүдые хэмэл одонууд дамжуулан үгэжэ байдаг. Хэлхеэ холбооной хэмэл одонууд ба «Орбита» центральна телевидениин дамжуулгануудые, телефонно, телеграфна, фототелеграфна мэдээсэлнүүдые СССР-эй эгээн лэ холын нютагуудта абаха арга олгодог байна. Эдэ зорилгонуудые Соведүүдэй ороной ужар ехэ газар дээрэ кабельнэ, радиорелейнэ шэжэмүүдые татажа шиидхэлэ болоо һаа, гүрэндэ ямар ехэ гаргашатай байха байһыень багсаажа мэдэхэнь бэрхэтэй бэшэл даа.

1962 оной мартын 16-да ТАСС-ай соносхоһон программын ёһоор замбуулинай дайдые шэнжэлэлтэ үргэлжэлүүлэгдэнэ. Газарые тойрон дабшаха «Протон-4» гэжэ научна автомат станци 1968 оной ноябриин 16-да табигдаа һэн. Тэрээн дээрэ 12,5 тонно шэгнүүртэй научна аппаратура тодхолтоһон байгаа. Замбуулинай туяаталгануудые, тэдэнэй атомна ядронуудтай ямар холбоотой байһые шэнжэлхэ зорилгоор тус станци табигдаһан юм.

Дэлхэй шадархи замбуулинай дайдые шэнжэлэлгэтэй нагэн доро һара ба Үүрэй Солбон тээшэ ниидэлгэнүүд хэгдэнэ. Нёдондо жэлэй сентябрьда «Зонд-5» гэжэ автомат станци табигдажа, һарые тойрон ниидэд бусахадаа, Энэдхэг далайн тэг дунда урид хараалагдаһан районгдоо бууһан байха юм. Ноябрьда «Зонд-6» гэжэ станци Газар—һара —Газар гэһэн замаар ниидэд, СССР-тэ, урид тодорхойлон хараалагдаһан районгдоо залан шэглүүлэгдэжэ буугаа һэн.

Эдэ туршалганууд угаа ехэ удхашанартай. Замбуулинай хоёрдохи скоростёор Газарай атмосферэ руу бусажа ерэһэн аппарадые залан жолоодожо буулгалга, шэнжэлгэнүүдэй үрэ дүнгүүдые Газарта асаралгатайгаар замбуулинай дайдые, һарые болон планетэнүүдые шэнжэлхэ үргэн зам нээжэ үгэнэ.

«Венера-5», «Венера-6» гэжэ планетэнүүд хоорондын станцинууд Үүрэй Солбон тээшэ амжалтатайгаар ниидэһээр.

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта).

СУББОТНИГТО ХАБААДАГШАДАЙ АНХАРАЛДА

Ойн баярай коммунис субботнигые хүтэлбэрилхэ республиканска штабай дэргэдэ хэблэлэй бүлэг эмхидхэгдэнхэй. Субботник тухай бүхы мэдээсэлнүүдые 67—81, 61—35 гэһэн номернуудтай телефонуудаар түргэн дамжуулжа байгыт.

КОММУНИС СУББОТНИГОЙ 50 ЖЭЛ

ГАБШАГАЙ АЖАЛАЙ ГАБЬЯАТА ЗА

ОЛОНИИТЫН ҮҮСХЭЛДЭ ҮРГЭН ДЭЛИСЭ

А. МОДОГОЕВ,
КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь

Түрүүшын коммунис субботнигуудай болоһоор 50 жэлэй ойн гайхамшагта үдэрые совет хүнүүд мүнөөдэр тэмдэглэжэ байна.

Совет засагай эхин дээрэ, ерээдүйн социалис общество үндэһэ һуурин манай орон дотор һаял табигдажа байхада, коммунис субботнигуудые үнгэргэхэ гэһэн агууехэ үүсхэл олониитэ хүдэлмэришэдэй дунда мүндэлэн гараад, үргэнөөр дэмжэгдэн дэлгэрһэн юм. Манай партиин, Совет гүрэнэй вождь ба эмхидхэн байгуулагша В. И. Ленин энэ үүсхэлые коммунизмын бодото эхин болоно гэжэ гайхамшаг сэсэн мэргэнээр тодорхойлон ваа-һан байгаа. «Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, ажалай шэнэ журамда орохо, ажахын ба ажабайдалай социалис эрхэ нүхэсэл хангаха хэрэгтэ хүдэлмэришэдэй ушар ёһоо мэдэжэ, һайн дураараа үүсхэл гаргалгын үльгэр жэшээ бидэндэ харуулдаг туладааал «коммунис субботнигууд» тон ехэ, түүхэтэ удха шанартай» гэжэ В. И. Ленин бэшэһэн байдаг.

Шэнэ ажабайдал зохёон байгуулха хэрэгтэ ажалша олониитын эдэбхи, үүсхэлэй һаяхан лэ эхилжэ байха үедэ, социалис мүрысөө шадаал һаа үргэнөөр дэлгэрүүлхые В. И. Ленин уряалаа һэн. Бүхы ажалшадай дунда мүрысөө үнэхөөрөө ехээр дэлгэрүүлхэ арга боломжо социалис байгуулалта анха түрүүн бии болгоно гэжэ Ленин заадаг бэлэй.

Ленин багшын уридшалан хэлэһэниинь бодото дээрээ амжалта түгэсөөр бэелээ. Коммунис субботнигуудые эмхидхэһэн агууехэ үүсхэл сааша саашадаа социалис мүрысөөн болон хүгжөөд, коммунизм байгуулагша арад түмэнэй зохёон байгуулхы барагдашагүй ехэ эдэбхи, үүсхэлэй эли тодо гэршэ жэшээ болон дэлгэрээ.

Социалис мүрысөөн совет зоной ажабайдалай онсо өөрэ түхэл шэнжэнүүдэй нэгэн болонхой. Түрүүшын табан жэлнүүдэй, стахановтанай хүдэлөөнэй үедэ, дайнай хойто тээхи жэлнүүдтэ угаа ехээр хүгжэн дэлгэрһэн, харин мүнөө коммунис ажалай түлөө хүдэлөөн болон мандаһан, түрүүшын коммунис субботнигуудай алдарта ёһо заншалнууд шэнэ ажабайдалай үндэһэ һуури болоһон байна. Социалис мүрысөөн хадаа совет хүнүүдэй коммунис үнэн мэдэрэлтэй, бата суртал болоһые, социалис Эхэ орондоо эдэнэй заха хизааргүй инаг дуратай байдагые, тэрэнэйнгээ хүсэ шадалай улам ургаха, арьбадхагдахын тула бүхы хүсэ, хамаг эршэ зориг, бүхы хаба шадалаа гаргахаар бэлэн байдагые эли тодоор гэршэлэн харуулна.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн бэлэдхэлтэй дашарамдан, социалис мүрысөөн мүнөө илангаяа ехээр дэлгэржэ, үнэхөөрөө арад ниитын удха шэнжэтэй болонхой. Хүдэлмэришэдэй, колхозникгуудай, интеллигенциин, бүхы совет хүнүүдэй эдэбхи үүсхэлынь партиин XXIII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ, табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоо урид дүүргэхэ ябадалда зорюулагдана.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөн манай республика дотор, бүхы орон соохидол адляар, үдэр бүри үргэдэн дэлгэржэ байна. Промышленна предприятинуудай, колхозууд болон совхозуудай коллективүүд, арадай ажахын ба соёл культурын бүхы һалбаринуудай хүдэлмэрилэгшэд Ленинэй ойн үдэрые эрхим һайнаар угтаха тодорхой социалис уялгануудые абана.

Ажалай бүтээсэ гээшэ ниитын шэнэ байгуулалтын илахынь тула һүүлэй һүүлдэ, эгээл шухала, эгээл гол зүйл болоно гэжэ Ленин заадаг байгаа. Совет хүнүүд Ленин багшынгаа эдэ захяануудые нарин нангинаар бэелүүлнэ. Оролдолго хүсэлэлгээ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, хамтын үйлэдбэриин ашаг үрые арьбадхаха хэрэгтэ түбхын түрүүн зорюулна. Мүрысөөндэ хабаадагшадай социалис уялганууд иимэл хүсэлэл эрмэлзэлээр нэбтэрэнхэй. Эдэнэр шэнэ техникэ, түрүү технологи нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхын түлөө, үйлэдбэреэ үргэлжэ дээрэнь оньһожоруулхын, автомадаар зэбсэглэхын түлөө, шэнэ предприятинуудые түргөөр ашаглалгада оруулхын түлөө, ажалаа эрдэм наукын заабарийн ёһоор эмхидхэхын түлөө, экономическа эрхим һайн үрэ дүн гүйлахын түлөө тэмсэнэ. Мүрысөөндэ хабаадагшадай уялганууд дотор түйлалтын тоонуудай хажуугаар, мүн шанарай тала—бүтээгдэһэн зүйлнүүдэй өөрынь үные хямдаруулхын, ашыень дээшэлүүлхын, фондын ашые ехэ болгохын түлөө тэмсэл анхаралда абтана.

Жэшээлэн хэлэбэл, Ленинэй ордено локомотив-вагон заһабарилгын заводой коллектив түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын гурбан жэл соо үйлэдбэрилгынгээ хэмжээе 47 процент үлүүтэйгээр ехэ болгоһон байна. Энэнь гол түлэб үйлэдбэреэ нарижуулан һайжаруулһанай, шэнэ техникэ ба түрүү технологи шудалан дэлгэрүүлһэнэй ашаар түйлагдаа. Заводой коллектив һэльбэн шэнэдхэлгын бэрхэшээлнүүдые дабаад, һайтар тодорхойлон харааалагдаһан түсэбэй ёһоор, үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудтахи ажалаа эрдэм наукын заабараар эмхидхэхэ гэжэ шармайн оролдоно. Заводой бригада бүхэн ажалайнгаа бүтээсэ дээшэлүүлхэ холын хараата, тодорхой түсэбтэй. Эдэ гол хэмжээ ябуулгануудые үндэһэ болгон, социалис мүрысөөн дэлгэрүүлэгдэнэ. Заводой коллектив бүхы дээрээ табан жэлэйнгээ түсэбые 1970 оной сентябриин 1 болотор дүүргэхэ уялга абаа. Олохон бригаданууд, тус тус участогууд табан жэлэйнгээ түсэбые Ленинэй ойн үдэр хүрэтэр дүүргэхын түлөө мүрысэнэ.

Авиационно заводой коллектив ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, фондын ашагые ехэ болгохо хэрэгтэ горитой амжалта түйлажа байна. Эндэхи хүдэлмэришэд болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй оролдолго хүсэлэлгэнь үйлэдбэридэ архилхэ болбосоролые хэлбэришэгүй дээшэлүүлхэ, түрүү дүй дүршэл бүхы аргаар хэрэглэхэ ябадалда зорюулагдана. Шэнэ материалнуудые, технологиин шэнэ аргануудые, шэнэ техникэ үйлэдбэридөө зоримгойгоор нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлнэ. Эдэ бүгэдые үндэһэ болгон, тус заводой коллектив техническэ дэбжэлтын хэм соо найдамтай дабшана, үйлэдбэриингөө ашаг үрые хэлбэришэгүй дээшэлүүлхэ онол арга хангана гэжэ хэлэхэдэ болохо байна.

«Теплоприбор» заводтохи социалис мүрысөөн нмагтал эрхим шанартай, бата бэхи продукци бүтээн гаргаха уряатайгаар үнгэрэгдэнэ. Заводой коллективэй үгэ хэрэг хоёрынь алгасадаггүй. Бүтээн гаргаһан зүйлнүүдэйнь 30 процент нормоһоо 1,5—2 дахин үлүү болзор соо ашаглагдаха гэһэн найдуулгатай байдаг. Энэнь ехэхэн амжалта болоно. Хүдэлмэришэдэй, инженернүүд болон технигүүдэй эдэбхи үүсхэлэй, абьяаста ажалай ашаар түйлагдаа. Тус бүридөө промышленна продукци бүтээн гаргаха табан жэлэйнгээ түсэбүүдые Ленинэй ойн үдэр хүрэтэр дүүргэхын түлөө мүрысөөн энэ заводой хүдэлмэришэдэй дунда үргэн дэлисэтэйгээр дэлгэрэнхэй. Мүрысөөндэ хабаадаһан хүн бүхэн ажалай нормо үлүүлэн, өөрынгөө табан жэлэй түсэбые болзорһоо урид дүүргэхэ арга олгохоор үйлэдбэреэ нарижуулан һайжаруулха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ онол боломжо бэдэрнэ.

Промышленна предприятинуудһаа гадна, ондоо тээгүүрһээшье иимэ жэшээ олоор дурдажа болохо байна. Хүдөө нютагта—колхозууд болон совхозуудта—дэлгэрһэн социалис мүрысөөн мүн лэ бүри олон тоотой аад, эрхим һайн шанартай зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ, хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудые ашаг ехэтэй болгохо, технологиинь нарижуулха, ажалаа эрдэм наукын заабарийн ёһоор эмхидхэхэ, ажахын ашаг олзо дээшэлүүлхэ зорилго табина. Жэшээлхэдэ, Кабанскын аймагай «Шергинский» совхозой коллектив гахайн мяха абаха промышленна арга хэрэглэдэг болохын түлөө, совхозой үйлэдбэриин энэ гол һалбарие ашаг ехэтэй һалбари болгохын түлөө тэмсэнэ. Гахай үсхэгшэдһөө гадна, мүн тарялан, сабшалангай үндэр ургаса хангаха, малай тэжээл элбэгжүүлхэ уялгатай полеводуудай, тэрэшэлэн гол һалбаритайнь али али талаараа холбоотой бусад һалбаринуудай хүдэлмэрилэгшэдэй социалис уялганууд дотор тиимэл зорилго табигданхай. Энэ совхоз партийна организациин хүтэлбэреэр, коллективэй хамтын оролдолгоор урдахи зорилгонуудаа амжалтатайгаар шиидхэнэ. Хабарайнгаа тарилгада һайнаар бэлдэнхэй гэжэ хэлэмээр. Үрэһэ хүрэнгэнь барандаа шахуу 1—2 классай шанартай болгогдоһон, техникэнь бүрин заһабарилагдаһан, хүдэлмэрилхэ хүнүүд бэлдэгдэһэн байна. Совхозой хүдэлмэришэд мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ тушааха түсэбөө үлүүлэн дүүргэхэ гэһэн уялгаяа бэелүүлэн, нэгэдэхи квартал соо 4265 центнер мяха, 3882 центнер һү гүрэндэ худалдаа.

Үшөө нэгэ жэшээ абаад үзэе. Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра» гэжэ хүдөө ажахын артелиин колхозникгууд Ленин багшын ойдо зорюулагдаһан ажалай вахтада жагсаад, тарян ба мал ажалай шухала продуктнуудые үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоо урид дүүргэжэ, Ленинэй ойе тэмдэглэхэ гэһэн уялга абаа. Энэ гол зорилгонь бригадануудай, фермэнүүдэй уялганууд дотор, хүн бүхэнэй тус бүриин уялганууд соо бүри тодорхой болгогдонхой. Гэхэтэй хамта үйлэдбэриин тус тус участогууд продукци үйлэдбэрилэн гаргалгаа ехэ болгохоһоо гадна, мүн үйлэдбэриин гаргаша хорообхын түлөө, хүсэ ба зөөри алмаха арьбалхын түлөө, гол фондnuudaa, илангаяа машинно-тракторна паркаа ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхын түлөө мүрысэнэ. Дурсагдагша колхоз үйлэдбэреэ тусхай мэргэжэлтэй болгохо хэрэгые түсэбшэлэн хангаха, тиихэтээ хамта колхозой хүтэлбэрилэгшэд ба партийна организаци колхозникгуудай дэмжэлгэтэйгээр холын харaата зорилгонуудые шадамараар шиидхэнэ. саашадаа ехээр хүгжөөгдэхэгүй аад, мүнөө дөө үшөөл шухала байһан һалбаринуудые болюулхаяа үлүүсэ яарана тэбдэнэгүй. Иимэ һалбаринуудай тоодо, жэшээлбэл, гахай үсхэлгэ хамаадаха болоно.

Коммунис ажалай хүдэлөөн гээшэмнай мүнөө сагтахи социалис мүрысөөнэй шэнэ шата болоно. Үнэхөөрөө гайхамшаг амжалта түйлаһан, ёһотойл түрүүшүүлдэ олониитын зүгһөө коммунис ажалай коллективэй нэрэ зэргэ олгогдоно. Республикын профсоюзна организуудай мэдээнэй ёһоор, үйлэдбэриин коллективүүдтэ ажалладаг 238 мянган хүнһөө 117 мянга үлүүтэйнь коммунис ажалай түлөө хүдэлөөндэ хабаадана. Тэдэнэй 40 мянга шахуудань «коммунис ажалай ударник» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдонхой, хоёр мянга үлүүтэй бригада, халаан, цехүүдтэ коммунис ажалай коллективэй үндэр нэрэ зэргэ олгогдонхой.

Мүрысөө дэлгэрүүлэгын асуудалнуудта партийна, профсоюзай, комсомолой эмхинүүдэй халуун анхаралай хандуулагдадаг, мүрысөөнэй үдэр бүри үнэхөөрөө һайнаар хүтэлбэрилэгдэдэг, тэрэниие партийна организацинуудай саг үргэлжэ залан толгойлдог коллективүүд социалис мүрысөөндэ ехэ амжалта түйлана. Иимэ оршон байдалда дэлгэрһэн мүрысөөн үнэхөөрөө түгэлдэр хүсэтэй, үргэн дэлисэтэй болоно.

Гэхэ зуура, мүрысөө эмхидхэлгэдэ ёһын тэдысэ хандадаг баримтануудай үшөөл үзэгдэһөөр байһаниинь гэмшэлтэй. Иимээр хандаһанһаа уламжалан, ажал хэрэгтэ ехэ хохидол ушарна. Юундэб гэхэдэ, тиимэ ёһо тэдыгээр хандадаг ябадал ажалшадай зохёон байгуулхы үүсхэлые буурулдаг байна.

Ой модоной промышленностиин предприятинуудта социалис мүрысөөнэй ямараар эмхидхэгдэдэг байһаниинь һаяхан КПСС-эй обкомой даалгабаряар, анхаралтай наринаар шэнжэлэгдээ. Һайн жэшээнүүдэй, дүй дүршэлэй бии байхын хажуугаар, зарим предприятинуудта мүрысөөн ёһын тэдысэ эмхидхэгдэдэг байшоо. Жэшээлхэдэ, Худанай леспромхоздо бүхы коллективэйнь юрэнхы уялга бии аад, харин бригадануудай, тус тус хүдэлмэришэдэй уялга үгы байба. Энэнь ямар ушартайб гэхэдэ, хүдэлмэришэд, мастернууд уялгануудые тодорхойлолгодо өөһэдөө хабаадаагүй, тиин үнэндөө мүрысөөндэ хабаадаггүй байһан болоно. «Забайкаллес» комбинадай хэдэ хэдэн предприятинуудта «Эрхим тракторист», «Эрхим шофер» гэхэ мэтэ нэрэ зэргын түлөө мэргэжэл мэргэжэлээрээ һорихо мүрысөөн соносхогдонхой. Теэд тэрэнэйнь тодорхой гуримай тупхаглагдаагүй дээрэһээ, иимэ һонин, шухала хэмжээ ябуулга эхинһээ хойнош залиршоо.

Коллективэйнгээ үмэнэ, общественэй үмэнэ, гүрэнэй үмэнэ уялгатай байһанаа мэдэрдэг, ажалаараа омогорходог, үйлэдбэриин эзэн байһанаараа омогорходог байхаар хүнүүдые хүмүүжүүлгэдэ социалис мүрысөөн түйлай ехэ үүргэ дүүргэдэг юм. Иимэ шэнжэ шанартайгаар хүмүүжүүлгэдэ мүрысөөнэй түрүүшүүлые урмашуулха, тэдэнэй ажалай амжалтые олониитын зүгһөө мэдэрхэ, сэгнэхэ гээшэ мүн лэ бага бэшэ удха шанартай.

Түрүүшүүлые урмашуулха арганууд тон олон ааб даа. Тусхай захиралтаар баяр хүргэхэ, коллективэй суглаан дээрэ тэдээн тушаа магтаалай үгэ хэлэхэ. Хүндэлэлэй самбарта гү, али Хүндэлэлэй дэбтэртэ бэшэхэ, хэблэлдэ бэшэхэ, вымпел барюулха, хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо, грамотаар шагнаха гэхэ мэтэ—эдэ бүгэдэ хүниие омогорхуулдаг баярлуулдаг, бүри һайнаар хүдэлхые зоригжуулдаг юм. Магтаал, хайра хүндын ёһололой хажуугаар, материальна талаар урмашуулга мүн лэ шухала удха шанартай. Зүгөөр олониитын дунда, бүхы коллективэй үмэнэ урмашуулгын ёһолол хэгдэжэл байдаг һаа, ямаршье урмашуулгын удха шанар ехэ байдаг.

Теэд энэшье шухала хэрэгтэ ёһо тэдыгээр, албан хойрогоор хандаха, урмашуулгын гүн удхые хазагайруулха ябадал үсөөн бэшэ гарана.

Тиин мүрысөөнэй түрүүшүүлые урмашуулхын тула зарим леспромхозуудта мүнгэн шан тогтооһон байна. Теэд нэгэдэхеэр, энэ шангые жэжэлжэ, зарим түрүүшүүлдэ 3—5 түхэриг хүртэхөөр болгожорхёо, хоёрдохёор,— энэнь гол шухала — олон зоной үмэнэ, хэн юу хэһэнэйнгээ түлөө шанда хүртөөб гэжэ бүгэдэнэй мэдэхээр, баяр ёһололой оршон байдалда шангаа барюулхын орондо кассаһаа салин үгэхэдөө сугтань энэ шангаа юрэл үгэлсэдэг байна. Шан «хормой дороһоо» үгтэдэг юм, тиимэһээ абаханшье аягүй байдаг гэжэ модошод шоглон хэлсэдэг.

Тэрэшэлэн моральна урмашуулгые хэрэглэхэдээшье иимэ ёһо тэдысэ хандалга үсөөн бэшэ ушардаг байха юм. Жэшээлхэдэ, «Хүндэлэлэй дэбтэр» бии болгогдонхой «Хүндэлэлэй газар» бии. Теэд энэ дэбтэрынь канцеляри соо нюугдаатай, хүндэлэлэй газарынь хооһон байдаг. Хүрбын леспромхоздо мүрысөөндэ түрүүлһэн 19 хүниие Хүндэлэлэй дэбтэртэ бэшэхэ гэһэн шиидхэбэри абтаһан аад, нэгыеньшье бэшээгүй.

«Мүрысөө хайшан гэжэ эмхидхэхэб?» гэһэн мэдээжэ зохёол соогоо В. И. Ленин хадаа нэгэ янзын бэ адлишуу болгохо гэжэ дээрэһээ һэдэхэ ябадалда эсэргүү тэмсэл хэхэ, дээрэһээ нэгэ янзын болгохо, адлидхаха ябадал демократическа, мүн социалис централизмтай ямаршье холбоогүй юм гэжэ заадаг һэн. Гэхэ зуура мүрысөөе нэгэл янзаар, бэлэн мүрөөр, саарһан дээрэ бэшэгдэһэн уялга доро гар табилтаар «эмхидхэхэ» дуратайшуул бии гээшэ. Тиимэ саарһан дээрэ гансал гараа табижа, обогоо бэшэхэл хэрэгтэй. Иимэ саарһан ажал хэндэ хэрэгтэй гээшэб?

Дээрэ дурсагдаһан ой модоной промышленностиин предприятинуудтахи мүрысөөндэ хабаадагшадай абаһан гол уялгань юуб гэхэдэ, хэды кубометр модо отолхо хэрэг болоно. Энэнь уялга соо гол һуури эзэлдэг байхань арсашагүй, тиимэһээ жэл бүридэ абтадаг уялганууд соо харуулагдадаг. Теэд оршон байдал тэрэл хэбээрээ байдаггүй, хубилдаг ха юм, табигдаһан зорилгонууд орёо болодог, тиимэһээ мүрысөөндэ оролсогшодой уялганууд хубилаагүй байха аргагүй ха юм. Үнэхөөрөөшье, мүнөө ой модоной промышленностиин мүрысөөндэ хабаадагшадай анхаралые юрэнхы хэмжээнэй хажуугаар экономическа асуудалнуудта, техникэ һайнаар ашаглалгада, хүдэлмэриин сагые гээхэ ябадалтай тэмсэлдэ хандуулха шухала. Гэбэшье уялганууд дотор эдэ зүйлнүүд үгы байха юм. Ушарынь—мүрысөө эмхидхэгшэд нэгэ янзада дадашоод, тэрээнһээ зайлахаяа маргана.

Иимэ баримтанууд гансашье ой модоной промышленностьда ушардаг бэшэ. Жэшээнь, Хяагтын ээрэлгэ-трикотажай фабрикада мүрысөөндэ хабаадагшадай уялганууд адлиханууд гэбэл: түсэбтэ даабарие дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ гэхэһээ ондоо юумэн үгы. Эндэ иимэ уялганууд олон жэлэй саада тээ абтадаг һэн, экономическа реформошье үгы, экономическа ямаршье асуудал гарадаггүй ба социалис мүрысөөндэ туһалха шиидхэбэри абтаагүй шэнги. Иимэ уялганууд мүнөөшье абтана. Түсэбэй дүүргэлтэ ямар үндэһэ һууритайб, ямар аргаар, ямар гаргашатайгаар бэелүүлэгдэнэб гэһэн асуудал предприятиин коллективтэ хамаагүй асуудал бэшэ. Гэхэ зуура фабрикын продукциин шанарайшье, өөрынь үнэ сэнгэйшье, фондын үгэдэг ашаг олзын талааршье хэрэг хангалтагүй юм. Эдэ асуудалнуудта мүрысөөндэ хабаадагшадай анхарал хандуулагдадаггүй.

Олоной анхаралда табилга, мүрысөөнэй дүнгүүдые саг соонь гаргажа, олониитэдэ хүргэжэ, хэн түрүүлнэб, хэн гээгдэнэб, хэн һайн амжалта түйланаб гэжэ бүгэдэ зондо харуулха гээшэ мүрысөөнэй амжалтын шухала эрхэ нүхэсэл мүн. Олоной анхаралда табигдаагүй һаа, ёһотой мүрысөөн болохогүй. Энэ шухала эрхэ нүхэсэлэй эбдэгдэдэг байһаниинь гэмшэлтэй. Һаянай манай Улаан-Үдэдэ, зарим районуудта мүрысэдэг коллективүүдэй абаһан социалис уялгануудай дүүргэлтые хоорондоо шалгалсаха ябадал тон үсөөрөө. Мүрысөөе дэбжээхын тула иимэ шалгалтанууд тон ехэ удха шанартай, гээгдэгшэдые урагшань татахада туһална, һайн дүршэлые тарааха ябадалда туһална.

Социалис мүрысөө эмхидхэлгын, хүтэлбэрилгын эдэ болон бусад дутагдалнуудые шадаал һаа түргөөр усадхаха хэрэгтэй. Тиигэжэ ажалшадай зохёон байгуулхы эдэбхи үүсхэлдэ үргэн харгы нээжэ, манай республикын үмэнэ байһан зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхын түлөө тэмсэлдэ социалис мүрысөөнэй түгэс хүсые бүрин ашаглаха шухала.

Эдэ зорилгонууд ехэшье орёошье.

Энэ жэлэй түрүүшын кварталда республикымнай бүхы промышленна продукци үйлэдбэрилгэ нёдондонойхиһоо үлүү гараа. Продукци үйлэдбэрилхэ, худалдахын тула ехээр дээшэлүүлэгдэһэн түсэбтэ даалгабаринуудые олонхи предприятинууд дүүргээ. Хэдэ хэдэн шэнэ эд хэрэгсэлнүүд гаргагдадаг болоо.

Зүгөөр зарим предприятинууд, илангаяа нютагай, ой модоной промышленностиин предприятинууд, түсэбтэ даалгабаряа дүүргээгүй, орондомнай тон хэрэгтэй олон продукци үгөөгүй. Гансахан энэ баримта болбол республикын зарим министерство болон захиргаануудай зүгһөө предприятинуудаа һулаар, тодорхой бэшээр хүтэлбэрилжэ байһыень эли тодоор харуулна. Тэдэнэр ударидажа байһан предприятинуудаа үдэр бүриин, тодорхой эмхидхэлэй хүдэлмэреэр хангахын хойноһоо оролдоногүй. Тиихэдэ социалис мүрысөө эмхидхэлгэдэ тэдэнэй эдэбхитэйгээр хабаададаггүй байһан тухай хэлэһэнэйшье үлүү.

Промышленностимнай хүдэлмэрилэгшэд мүнөө жэл түсэбөө үлүүлэн 8 миллион түхэригһөө бага бэшэ продукци үгэхэ, продукциин өөрынь үнэ сэн хороожо, 1,7 миллион түхэригһөө бага бэшэ алмалта хэхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, түсэбөө үлүүлэн дүүргэхэ, фондын ашагые горитойхоноор дээшэлүүлхэ гэһэн уялга абаһаниинь мэдээжэ. Үйлэдбэриин хүгжэлтые түргэдхэхын түлөө, бүхы арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэхын түлөө промышленностиин, транспортын предприятинуудай бүхы коллективүүд үдэрһөө үдэртэ оролдосотойгоор тэмсэхэ зэргэтэй.

Гээгдэлһээ шадаал һаа түргөөр гараха, түсэбтэ даабаринуудай дүүргэлтэ заатагүй хангахаһаа гадна, бүхы тоогой болон шанарай талаар социалис уялгануудаа хүсэдөөр дүүргэхэ гэбэл, алдаһанаа хүсөөхэ, ажалайнгаа хэмдэ орохо гээшэ гээгдэлдэ ороһон предприятинуудай партийна организацинуудай, коллективүүдэй нэрэ хүндын хэрэг.

Энэ жэлдэ барилгашадта ехэ эрилтэ табигдана. Тэдэнэр үнгэрһэн жэлэйхиһээ горитой ехэ хэмжээнэй үйлэдбэриин, культурно-ажаһуудалай, гэр байрын капитальна барилга хэхэ байна. Барилгын организацинууд техникээр урдаһайхиһаа һурагтүй һайнаар хангагданхай, материально-техническэ арга боломжонь саг үргэлжэ бэхижэнэ. Мүнөө барилгашадай ажалые һайнаар эмхидхэлгэ, техникэ эрхимээр ашаглалга, барилгын хүдэлмэриин шанарые һайжаруулхын түлөө шанга тэмсэл болбол хэрэгэй амжалтые шиидхэхэ юм. Республикын бүхы ажалшад капитальна барилгын түсэбүүд дүүргэгдэһэй гэжэ бүхы сэдьхэлһээ хүлеэнэ, барилгашад урдаа табигдаһан зорилгодоо хүрэмэ хүнүүд, абаһан социалис уялгануудаа нэрэ хүндэтэйгөөр дүүргэжэ шадаха гээд тэдэнэр найдана.

Хүдөө ажахымнай ажалшад газар тарялангай, мал ажалай продукци ехээр абадаг, гүрэндэ худалдадаг болохо талаар үндэр уялгануудые бэе дээрээ даажа абанхай. Республикымнай колхоз, совхозууд бүхыдөө түсэбһөө үлүүлэн 30 мянган тонно ороохо, 3,6 мянган тонно хартаабха, 1,8 мянган тонно овощ, 5 мянган тонно мяха, 16 мянган тонно һү, 200 тонно ноохо, 5 миллион үндэгэ гүрэндөө тушааха юм.

Энэ жэлэй түрүүшын кварталда колхоз, совхозууд мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ гэбэл: мяха—28, һү—27, үндэгэ—18 процентээр. Зүгөөр абаһан ехэ уялгануудаа дүүргэхын түлөө тэмсэл һаял эхилжэ байна гээшэ. Унжагайрһан хүйтэн үбэл, гандуу хабар тарялашадта, мүн малшадта мэдээжэ бэрхэшээлнүүдые тохёолдуулаа. Гэбэшье хүнүүд, тэдэнэй ухаан бодол, хүсэл зориг байгаалиин тохёолдуулһан бэрхэшээлнүүдые хододоо дабажа гарадаг байгаа. Тиин мүнөө жэлэйшье бэрхэшээлнүүд хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй хүсэл оролдолгоор мүн лэ дабагдаха. Тэдэнэр хүдөө ажахын үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудай шэнэ дэбжэлтые ямаршье эрхэ байдалда хангаха хүсэл зоригоор нэбтэрэнхэй.

Хүдөө ажахын жэлэй шухала шатануудай нэгэн—хабарай тарилга хүлеэжэ байна. Эмхитэйгээр, эрхим шанартайгаар тарилга үнгэргэхэ бүхы арга боломжо манайда бии. Ажахынууд үрэһөөр хүсэд хангагданхай, тон лэ наринаар шэлэн абаха, жэжэ томооронь илгаха, һайн кондицида хүргэхэ хэрэгтэй. Шухала хэрэгтэй техникэ хүсэд бии, гансахан лэ зогсохогүйгөөр хүдэлхэ жэшээтэ гуримтай болгохо хэрэгтэй. Ойрын үдэрнүүдтэ машинно-тракторна паркые гүйсэд заһабарилжа дүүргэхэ, тракторна бригадануудай трактор бүхэниие хоёр халаанда хүдэлгэхэ кадрнуудаар хангаха шухала.

Эдэ үдэрнүүдтэ сабшалан дээрэ хэзээ хэзээнэйхиһээ эмхитэйгээр хүдэлмэреэ ябуулха, сабшалангые хабар уһалха ябадалые хангахын тула бүхы хүсөөрөө оролдохо, һайнаар утагжуулха хэрэгтэй. Тиигэжэ сабшалангай бэлэн урбаса абаха бэхи үндэһэ һуури табиха шухала.

Мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй үмнэ ехэ ба харюусалгатай зорилго табигданхай. Тэдэнэр ниитын малай үбэлжэлгэ амжалтатайгаар дүүргэхэ, гарзада оруулангүй түлөөгэй бүрин бүтэнөөр абаха, һайн харуулха, малаа хүдэлмэри ... хэрэгтэй.

Эдэ бүхы тодорхой зорилгонуудые шиидхэлгэдэ социалис мүрысөөндэ хабаадагшадай зохёон байгуулха үүсхэл шэлгүүлхэ хэрэгтэй.

* * *

Бүхы совет арад шэнги, социалис Буряадай ажалшад мүнөөдэр Агууехэ үүсхэлэй 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан олониитын субботнигто эдэбхитэйгээр хабаадаханхай. Энэ хадаа совет хүнүүдэй нэгэдэллэй, тэдэнэй революционно заншалай үг залгамжалан дамжуулагдажа байһанай. Ленинэй партиин совет арадай алдарта ёһо заншалда тэдэнэй үнэн сэхэ байһанай. Тэрэл Коммунис партиин, тэрэнэй Центральна Комитедые тойрон тэдэнэй нягта жагсаалтай байһанай. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе ажалай шэнэ илалтануудаар угтаха гэжэ тэдэнэй бэлдэжэ байһанай үшөө нэгэ эли тодо гэршэ болохо юм.

„Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, шэнэ журамда орохо, ажахын ба ажа... социалис эрхэ нүхэсэл хангаха хэрэгтэ ... ришэдэй ушар ёһоо мэдэжэ, һайн дура... хэл гаргалгын үльгэр жэшээ бидэндэ харуулдаг туладаал „коммунис субботнигууд“ тон ехэ түүхэтэ удха шанартай“.

В. Ульянов (Ленин)

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1919 оной апрелиин 12-то Моск... ная деподо болоһон коммунис субботнигой үедэ заһаб... паровоз. ТАСС

МҮРЫСӨӨНЭЙ ДЭЭДЭ ША...

Улаан-Үдын сэмбын фабрика республика дот... болоһон предприяти юм. Найман жэлэй саада т... октябриин 16-да КПСС-эй XXII съездын нээгдэ... предприятиин коллективтэ коммунис ажалай ... зэргэ олгогдоһон байна.

Түрүүшын коммунис субботнигой 50 жэлэй ... дэжэ байһан үедэ тус фабрикын парткомой секр... Михайловна Пушкина манай корреспондентын ... нигэжэ харюусаба.

АСУУДАЛ: Фабрика дээрэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй гол дүнгүүдынь юун гэжэ һананабта?

ХАРЮУ: Хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэлэй үедэ фабрикымнай хүдэлмэришэд, инженер, технигүүд ехэхэн үүсхэл, оролдолго гаргаһан байха юм. Өөһэдөөшье хүмүүжээ, үйлэдбэримнайшье нилээд хүгжөө.

Гэнэ коммунис ажалайнгаа нэрэ зэргэ үндэр дээрэ үргэжэ ябаха хэрэгтэй. Найман жэл удаа дараалан манай коллектив энэ нэрэеэ лаблажа ябана.

АСУУДАЛ: Коммунис ажалай түлөө мүрысөөндэ оролсоһон хүдэлмэришэдэй шэнжэ шанар тухай ямар һанамжа байхаб?

ХАРЮУ: Коммунис ёһоор ажаллаха, ажаһууха гэһэн эрмэлзэлгэнь эндэ тон ехэ удха шанартай. Арбан жэлэй саада тээ манай фабрикада тусхай эрдэмтэй мэргэжэлтэд тон үсөөн һэн. Харин мүнөө манай мастернууд, технологууд, цехүүдэй начальнигууд булта тоонной коллективтээ хүмүүжэһэн, ажаллажа байгаад техникум, институт дүүргэһэн нүхэд.

Фабрикадамнай Москвагай текстильнэ техникумэй филиал, үдэшэн дунда һургуули хүдэлнэ. Хүдэлмэришэдэй дунда 8 классай эрдэмгүй хүниие олохонь бэрхэтэй.

АСУУДАЛ: Түрүү хүдэлмэришэн гэжэ мүнөө ямар хүн...

ХАРЮУ: Нэгэ үгөөр ... бэрхэтэй. Хэдэн жэлэй ... сэбөөл үлүүлэг хүни... дэлмэришэн дээрэ то... мүнөө эрилтэ тон ша... Өөрынгөөл урдахие ... бэшэ, харин үйлэдбэри... хэрэг, олоной аша ту... жо, һанаашалжа яба... түрүү хүдэлмэришэн... болонхой. Бүд пахэг... сьяновна Тумурова, Н... нз Савинова, ээрэгшэ ... тоновна Бобылева, ... Людмила Викторовна ... бусад шэнги түрүү хүд... лай фабрикада олон.

АСУУДАЛ: Ойн ба... фабрика дээрэ ямар... бэ?

ХАРЮУ. Фабрикымнай... участок бүхэндэ хүн... һаяхан ажахын-парт... лэй зүблөөн болоһо, ... тээхэ, хэхэ юумэн ту... дэһэн байнабди. Комму... ник үнгэргэхэ харюуса... үйлэдбэриин участок ... логдонхой. Тобшолон ... нөөдэр манай фабри... ряа 107 процентһэ ... дүүргэхэ уялгатай. Ол... бан жэлэй жасада ору... дэнхэйбди.

КОММУНИСТНУУДАЙ ТҮРҮҮ ...

Артелиин ажахы хүгжөөхэ, ажалшадай байдал саг үргэлжэ һайжаруулхын түлөө тэмсэхэ, оролдохо гээшэ коммунист бүхэнэй нангин уялга болоно бшуу. Энэ тэмсэлэй дүлэн соогуур социалис мүрысөөнэй долгин эбхэржэ, ажалай шэнэ амжалта асарна.

Колхозой үйлэдбэриин алишье участок абажа харабал, коммунистнуудай үльгэр жэшээтэ ажалынь элирэн байдаг.

Түрүү механизатор коммунист Ж. Цыдемпилов, эрхим һаалишан, партиин гэшүүн Л-Х. Батуева болон бусад социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ходоодоо ябалсадаг. Эдэнэрһээл хани нүхэдынь жэшээ абажа, хамтаараа амжалта түйлахын тула оролдожо хүдэлдэг.

В. И. Ленинэй түрэ... лэй ойн хүндэлэлдэ ... рысөөндэ бүхы колх... оролсонхой.

Мүнөөдэр — Агууе... 50 жэлэй ойн үдэрые... гуунай булта ажал... хань. Хэзээ хэзээн... оролдосотойгоор аж... лэнтэй.

Нютагай һургууль... хүлөөгэй интеллиг... абаһан гүүртэ, отара... хүдэлхэнь. Һурагш... сабшалан шулуу, ... сэбэрлэхэ байна.

Ц.-Д. ГА...
Сэлэнгын ай...
Марксын нэрэмж...
парткомо...

Московско-Казанска түмэр замай Москва-Сорт... гой хүдэлмэришэдэй үнгэргэһэн түрүүшын комму... 50 жэлэй ой мүнөөдэр гүйсэбэ. Зураг дээрэ: түрүүш... то хабаадагшад (зүүн гарһаа түрүүшын зэргэдэ) П. С. ... Шатков, И. Е. Бураков, К. В. Кабанова, Ф. И. Павлов, ... ратьев; (хоёрдохи зэргэдэ) М. А. Кабанов, П. С. Пет... дельников, В. Е. Апухтин, В. И. Наперстков, Я. Ф. ... Усачев, А. В. Каракчеев, А. А. Сливков. ТА...

ЗАМБУУЛИНАЙ ДАЙДЫЕ ШЭНЖЭЛГЭ ҮРГЭЛЖЭЛЬӨӨР

(Түгэсхэл. Эхинийнь 1-дэхи нюурта).

…212» ба «Космос-213» …улинай аппарадуудай ам… …тар табигдажа, 1968 оной … 15-да автомат аргаар …алгалдаһан тухай туса… …ли хэлэхэ шухала болоно. …й дайдые саашадань шэн… …лгада бүри ехэ шэгнүүр… …аа хэмжээтэй аппарадуу… …ингүүдые замда гаргаха …байгаа. Тэрээнһээ уламжа… …й түрүүндэ асари ехэ хү… … ракетэнүүд бүтээгдэхэ …боо.

…кетэнүүд тээшэ ниидэ… …Газарые тойрон ниидэхэ …амбуулинай шэнжэлгын …үүдые ба ракетнэ компл… …лдоо аргаар бүтээжэ … Тусхайлбал, ами амяа… …нуудые тиимэ томо бэшэ … замда гаргаад, тус …тодэнние хабсарган суг… …до байна бшуу.

…212» ба «Космос-213» …инай аппарадуудые ав… …залгалга. Газарые той… …зам дээрэ томо научна …е, түлишэ хэрэгсэл нэ… …замбуулинай онгосонуу… …ха замбуулинай бааза… …улха бүри хилбар бэлэн …

…хэмэл одонуудай ба …й амжалтатайгаар нии… …мбуулинай дайдые шэ… …нжэлэн мэдэхэ зам хүн… …гэнэ. Автомадуудай хэр… …һайн байгаашье һаань, …онгосо дээрэ хүнэй һуу… …бүри ехэ мэдээнүүдые абаха, наука, техникын эгээн лэ элдэб олон һалбаринуудта туһатай научна хүдэлмэри Газарһаа холо ябаад хэхэ арга олгоно. Тиимэһээ автомат аппарадуудые болон залан жолоодогдодог онгосонуудые ашаглалгатайгаар замбуулинай дайдые шэнжэлхэ элдэб онол аргануудые СССР-тэ тааралдуулан хэрэглэгдэдэг байха юм.

Залан жолоодогдодог ниидэлгэнүүдэй талаар 1968 оной эсэс ба 1969 оной эхин багта ехэ амжалтанууд туйлагдаа. Лётчик-космонавт, Советскэ Союзай Герой, СССР-эй габьяатэ лётчик-туршалгашa Георгий Тимофеевич Береговойн жолоодоһон замбуулинай «Союз-3» онгосо октябрьда ниидэ һэн. Газар шадарай замбуулинай дайда соо шэнжэлэлгэ хэхэ энэ шэнэ онгосые ниидэлгынгээ үедэ Береговой туршан шалгажа үзөө. Техническэ ехэ зорилгонуудые шиидхэхэ арга олгоһон үнэтэ мэдээнүүд энэ ниидэлгын үедэ абтаһан байха юм.

Лётчик-космонавт Владимир Александрович Шаталовай жолоодоһон «Союз-4» гэжэ замбуулинай онгосо, лётчик-космонавтнууд: Борис Валентинович Волынов, тэрэшэлэн Евгений Васильевич Хрунов, Алексей Станиславович Елисеев гэгшэдһээ бүридэһэн экипажтай «Союз-5» гэжэ онгосо энэ оной январиин 14 ба 15-да замбуулинай дайда руу ниидэ һэн. Хэдэн удаа замаа хубилгаһанай һүүлээр онгосонууд бэе бэедээ ойвтолсоод, январиин 16-да залгалдаһан байгаа. Тиимэ болохолоороо, Газарые тойрон дабшаха замда дэлхэй дээрэхи түрүүшын туршалга хэхэ замбуулинай станци байгуулагдаа. Удаань станциин экипажай хоёр гэшүүн Е. В. Хрунов, А. С. Елисеев замбуулинай скафандрнуудые үмдөөд, залгалдаһан онгосонуудай нэгэнһээ замбуулинай дайда руу гараад, нүгөөдэ рүүнь ороо.

Энэ шухаг туршалга удаан саг соо ниидэн дабшаха станцинуудые байгуулха; станциин тус тус таһагуудые зам дээрэ гараар хабсарган сугл уулха; шухала болохо түхеэрэлгэнүүд болон ашаануудые станци дээрэ абаашажа гаргаха, станциин научна хүдэлмэрилэгшэдые халан һэлгэхэ, научна шэнжэлэлгэнүүдтэй материалнуудые Газарта дамжуулха; станциин газаа тээ элдэб туршалганууд ба хүдэлмэри хэхэ гэхэ зэргын техническэ асуудалнуудые бодотоор шиидхэһэн байна.

Гэмтэлтын болоод байгаа һаа, космонавтнуудые абарха хараа замые энэ туршалга нээлсэжэ үгөө.

Газар шадарай замаар научно-шэнжэлэлгын лабораторинуудай удаан саг соо ниидэдэг болохо саг ойртоо.

Замбуулинай ниидэлгэнүүдэй удха шанар бидэнэрэй абадаг мэдээнүүдээр хизаарлагдадаггүй юм. Замбуулинай дайдые шэнжэлэлгэтэй холбоогүй наука, техникын ба арадай ажахын нэгэшье һалбари мүнөө үгы ёһотой даа. Замбуулинай ниидэлгэнүүд дэлхэйн дэбжэлтэдэ угаа ехэ туһа хүргэнэ.

Үнгэрһэн жэлэй дүнгүүдые гаргахалаа, американ эрдэмтэдэй, космонавтнуудай амжаһан горитойхонууд хубилалтанууд тухай хэлэнтүй гаража болохогүй. Һара тээшэ ниидэхэ программые бэелүүлэн, США-да үнгэрэгшэ жэлэй октябрь соо замбуулинай «Апполон-7» гэжэ онгосын гол блок амжалтатайгаар туршагдаһан байха юм. Космонавтнууд Фрэнк Борман, Уильям Андерс, Джеймс Ловелл гэгшэдһээ бүридэһэн замбуулинай «Апполон-8» гэжэ онгосо 1968 оной декабрьда ниидэлгэ хээ. Онгосоёо һарые тойрон дабшаха замда гаргаха, тэрэ замһаа Газарта бусааха гэжэ программаар хараалагдаһан байгаа. Энэ туршалгые амжалтатайгаар түгэсхэлгэ замбуулинай дайдые хүнэй шэнжэлгээр амжагдаһан шэнэ туйлалта болоно. Залан жолоодогдодог «Апполон-9» гэжэ замбуулинай онгосо энэ оной мартда Газарые тойрон арбан сүүдхын турша соо туршалгын ниидэлгэ хээ. Һара тээшэ яажа ниидэхэ ба мүн бусадшье олон туршалганууд хэгдээ.

Замбуулинай дайдые шэнжэлхэ үе сагые нээһэн Советскэ Союз замбуулинай дайдые шэнжэлхыень, тэрэниие имагтал амгалан ёһоор хэрэглэхыень бүхы гүрэнүүдые уряалаа гэжэ мэдээжэ. Замбуулинай дайдые амгалан ёһоор хэрэглэхэ зорилгоор уласхоорондын харилсаа холбоо байгуулхые бидэнэр хүсэнэбди. «Замбуулинай дайда руу табигдаһан космонавтнуудай, бусад юумэнүүдэй бусахада, космонавтнуудые абарха тухай» уласхоорондын хэлсээнэй 1968 оной апрелиин 22-то Москвада баталагдаһан баримта онсо шухала удха шанартай.

* *

Ленинэй байгуулһан гүрэн угаа ехэ техническэ дэбжэлгэ туйлажа, замбуулинай дайдые анха түрүүлэн шэнжэлэн мэдэжэ ороо. Замбуулинай олон бэрхэтэй замуудые маанад саашадаа гаталха ёһотой болонобди гэжэ бидэнэр мэдэнэбди. Энээниие бидэнэр мэдэнэбди, энээндэ бэлэдхэнэбди. Замбуулинай дайдые шэнжэлэлгэ үргэлжэлһөөр.

(АПН).

…ХЫН ҮГЭ

…замбуулинай оньһото түхеэрэлгэ… …тэ ехэ конструктор Сергей Павло… …вой эхэ Мария Николаевна Бала… …нагай багашаг үйлсэнүүдэй нэгэндэ … жэл соо ажаһуугаа юм. Наһажаал …һаа, сарюун хүнгэн зангаараа, зам… …дайда соо хэгдэдэг бүхы научна тур… …лаи хойноһоо анхаралтай, һонир… …р адаглан харадаг, амжалта бүхэ… …даг юм.

…ланинатай ТАСС-ай корреспондент …убалдэ толилхын тулада бишыхан …э дамжуулһан байна.

…текстые доро толилхомнай.

…улинай онгосонуудые байгуулхын тулада минии хүбүүн, академик Сергей Павлович Королев ажалладаг байгаа. Иимэ онгосонуудай табигдаһан тухай ТАСС-ай мэдээсэлнүүд эхын зүрхэндэ баяр ба омогорхол түрүүлдэг. Зүгөөр хүбүүнэйнгээ түлөө, мүн тэрэнэй соратнигуудай — Циолковскиин һанал бодолые үргэлжэлүүлэгшэдэй түлөө, манай агууехэ социалис Эхэ ороной түлөө баясадаг, омогорходог байнаб. Совет засагай тогтоһонһоо хойшонхи табин жэлэй турша соо минии ороной, минии арадай олон амжалта туйлаһандань би золтой хубитай байнаб.

Би 80 наһатайб, хүбүүгээ, ашаяа хүмүүжүүлээб, гушанараа хүмүүжүүлжэ байнаб. Би энэ ута наһан соогоо олон юумэ үзөө харааб, хэрбээ Совет засагай тогтоогүй байгаа гээшэ һаань, замбуулинай дайдые шэнжэлэн мэдэлгээр манай арад иимэ түргэнөөр, толотомо амжалтануудые туйлажа шадахагүй һэн гэжэ сэхэ хэлэжэ шадаха байнаб. Минии хүбүүн Сергейн туйлаһан юумэнүүд парти, правительствын, бүхы арадай дэмжэлгын ашаар амжагдаа. Гол юумэн гэхэдэ, һанал бодолоо бэелүүлхэ, замбуулинай дайдые шэнжэлжэ эхилхэ, замбуулин юртэмсэ руу шэглэн ниидэхэ арга боломжо тэрээндэ олгогдоһон байна. Тэрэнэй эхилһэн юумые соратнигуудынь, шабинарынь үргэлжэлүүлнэ.

Сергейн намда уншажа үгэһэн шүлэг һанаандам орোно:

…Замбуулин соо гороолно планетэнүүд
Залаата дэлхэймнай эгэшэнэр.
Түгэс этигэнэбди, ракетэнүүд
Түргэн һомондол ниидэжэ хүрэхэл.

Замбуулин соо туйлагдаһан шэнэ илалтанууд тухай мэдэхэ бүридэмни, шэнэ баатарнуудай — замбуулинай замай шэнэ гагаринуудай нэрэнүүдэй дурдагдаха бүридэ минии сээжэ зүрхэн баяр баясхалангаар халидаг».

Мария БАЛАНИНА-КОРОЛЕВА.

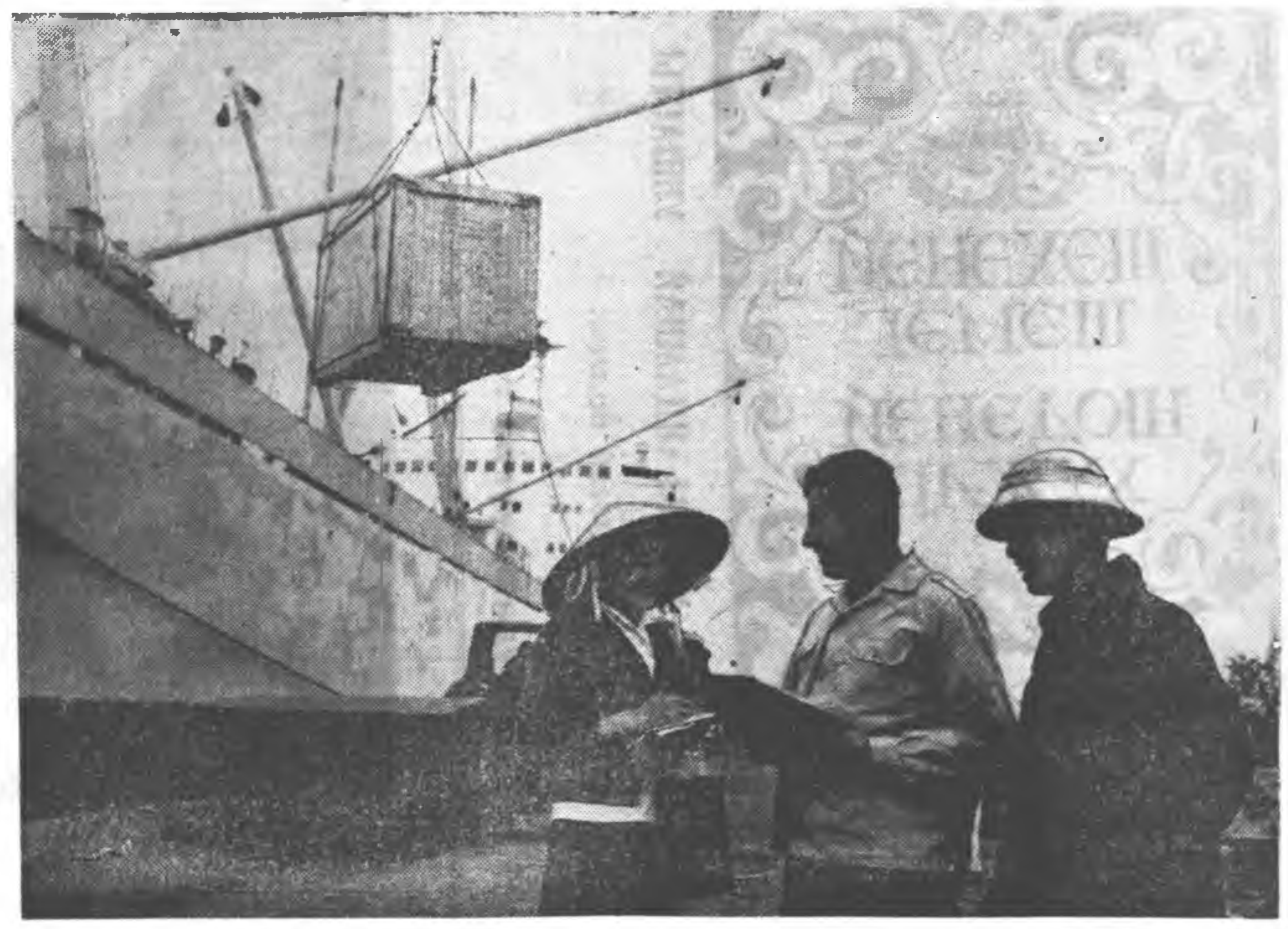

ДРВ-гэй Хайфоной портдо Советскэ Союзһаа үдэр бүхэндэ ехэ ашаан асарагдана. Зураг дээрэ: тус портдо Одессын далайн пароходствын «Пула» гэжэ теплоходһоо ашаан буулгагдажа байна. Наада захадань (зүүн гарһаа) портын хүдэлмэрилэгшэд Нгуен Тхи Оань, Нгуен Суан Хиен совет теплоходой матрос Михаил Шепетяк гэгшэтэй хөөрэлдэжэ байна.

ТАСС-ай фото.

ҮНДЭР НАҺАТЫН БЭЛЭГ

87 наһатай Доржо Цоктоев Загарайн аймагай Ацагад нютагай хүндэтэй үбгэдэй нэгэн юм.

Һаяхан нүхэр Цоктоев Ацагадайнгаа найман жэлэй һургуулиин шэнэ барилгада зорюулжа, нөөсынгөө мүнгэнһөө 500 түхэриг бэлэг болгон бариба. Үндэр наһатын энэ бэлэгые һургуулиин багшанар, түрэлхид һайшаан абаад, Доржо үбгэжөөлдэ ехэ баяр хүргөө.

Д. БУДАЖАПОВ.

ОЛОНОЙ ХЭРЭГЛЭДЭГ ХУБСАҺАН

Улаан-Үдын оёдолой «Индпошив» гэжэ нэгэдэл болонь гэдэт материалаар плащ оёдог болобо.

Бабушкин үйлсэдэхи ателье-салон 420-дохи плащ оёжо, захил хэһэн эзэндэнь худалдаба. Залуушуулда таарама ягаан, шара, сэнхир үнгэтэй, зохид түхэл маягтайгаар энэ хубсаһан оёгдоно. Нэгэдэхи кварталай һүүл багаар үшөө 400-гаад плащ оёгдожо, захилынь бэелүүлэгдэхэнь.

А. НАГАСЛАЕВ.
«Индпошив» нэгэдэлэй түсэблэлгын таһагай начальник.

МҮРЫСӨӨНЭЙ ШЭНЭ ЗОРИЛГОНУУД

Олониитын патриотическа хүдэлөөн бологшо социалис мүрысөөнэй мүндэлһэнтэй, хүгжэһэнтэй холбоотой хэдэн ойн үдэрнүүд Советскэ Союзда мүнөө жэлдэ тэмдэглэгдэхэ байна. Москва-Сортировочная деподо түрүүшын коммунис субботнигой үнгэрэгдэһөөр табин жэлэй ой апрелиин 12-то гүйсэхэнь. Энэ субботнигые Агууехэ үүсхэл, коммунис ажалай илалта тээшэ эрьелтын эхин, коммунизмын бодото эхин болоно гэжэ В. И. Ленин сэсэн мэргэнээр сэгнэһэн байха юм. «Мүрысөө яажа эмхидхэхэб?» гэһэн Владимир Ильичэй статья 1929 оной январьда толилогдоһон байгаа. Шэнэ общество байгуулагшадай зохёон байгуулхы эдэбхи хэшээл дэлгэрүүлгэдэ энэ статья угаа ехэ удха шанартай байгаа бшуу. Продукциин өөрынь үнэ хямдаруулхын, совет индустриие саашадань хүгжөөхын түлөө ниитэ хүдэлмэришэдэй мүрысөө эхилхые Ленинградай «Красный Выборжец» гэжэ заводой коллективэй уряалһан уряа 1929 оной мартда, тэбхэр дүшэн жэлэй урда тээ, «Правдада» толилогдожо, орон дотор ехэ дэбжэлтэ үүсхээ һэн. Энэ үүсхэл угаа түргэнөөр, үргэн ехээр дэмжэгдээ. Социалис байгуулалтын бүхы һалбаринуудта мүрысөө дэлгэрүүлхыень хүдэлмэришэдые, ажалша таряашадые уряалһан хандалгые Бүхэсоюзна XVI партийна конференци, һарын үнгэрөөд байхада, апрельдэ баталан абаа һэн.

Үнгэрһэн арбан жэлэй турша соо социалис мүрысөөн хадаа арадай хүсые элсүүлэн эмхидхэхэ хүсэтэ арга, коммунис ёһоор ажал эрхилэлгын ба олон миллион ажалшадые хүмүүжүүлгын һургуули болохоһоо гадна, үнэхөөрөөл бүгэдэ-арадай далайсатай, шэнэ удхатай болоһон байха юм. Хүгжэлтынь бүхы шатануудайхи шэнги, социалис мүрысөөнэй мүнөөнэй шэнэ шэнжэнүүд партиин экономическа политикатай холбоотой. Арадай ажахые хүтэлбэрилгэдэ экономическа онол аргануудай ба урмашуулгануудай үүргые ехэ болгохо, гүрэнэй түсэблэлгые үндэһөөрнь һайжаруулха, предприятинуудай, колхоз, совхозуудай ажахын талаар бэеэ даанги байлгые ба үүсхэлые үргэдхэн дээшэлүүлхэ, ажал ябуулгынгаа үрэ дүнгүүд тухай үйлэдбэриин коллективүүдэй харюусалгые, мүн һонирхолые ехэ болгохо гээшэ мүнөөнэй эрхэ байдалда мүрысөөнэй шухала гол ёһонуудынь болоно гэжэ КПСС-эй XXIII съезд дээрэ онсолон тэмдэглэгдээ бэлэй. Энэ политикые шууд сэхээр бэелүүлгэ техническэ дэбжэлтые, ниитын үйлэдбэриин ашаг үрын ургалтые, ороной үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй хүгжэлтые түргэдхэхэдэ таарамжатай эрхэ байдал бии болгохо хэрэгтэ туһалха байна.

Социалис байгуулалтын барагдашагүй ехэ зохёон байгуулхы арга боломжые, угаа ехээр булюу һайн байһыень шэнэ хүсэтэйгөөр харуулжа үгэһэн түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын гурбан жэлэй дүнгүүд энээнэй үнэмшэстэй гэршэнь болоно. Национальна доход, промышленна үйлэдбэриин хэмжээн, транспортаар ашаа шэрэлгэ, хүн зоной бодото олзо, хүдэлмэришэд ба алба хаагшадай дунда зэргын салин хүлһэн, розничнэ худалдаа наймаан, колхознигуудай ажалай түлөөһэн гэхэ мэтээр СССР-эй арадай ажахын эдэ гурбан жэлэй турша соохи хүгжэлтэнь КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүдээр хараалагдаһан жэлэй дунда зэргын даабариһаа дээгүүр байгаа. Совет хүдөө ажахые дэбжээхэ талаар горитой амжалтануудай туйлагдаһаниинь сохомтой: нёдондо жэлдэ тэрэнэй бүхы продукцинь хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ. 81 миллиард түхэригэй болоһон байха юм.

Энэ табан жэлые 1970 оной ноябриин 7 хүрэтэр дүүргэхэ, бии байһан арга боломжонуудаа социалис үйлэдбэриин саашадаа жэгдэ һайнаар хүгжэхын тулада эрхимээр хэрэглэхэ гээшэ ленинскэ ойе эрхимээр угтахын түлөө мүнөө дэлгэрһэн бүгэдэ арадай мүрысөөнэй гол зорилгонь болоно. Энэ зорилгоор москвагайхидай, ленинградайхидай, Магнитогорскэ металлургическа комбинадай, И. А. Лихачевой нэрэмжэтэ автозаводой, Березниковско калиин комбинадай, «Донецк уголь» гэжэ комбинадай, Октябрьска түмэр замай, Хара далайн пароходствын, Глуховско В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ пумаажан бүдэй комбинадай, «Татнефть» гэжэ нэгэдэлэй, өөһэдынгөө һалбаринуудта мүрысөө үүсхэһэн бусад хэдэн предприятинуудай коллективүүдэй абаһан шэнэ уялганууд хэблэлдэ толилогдоһон байна. Тэдэнэй уялганууд юугээрээ һонирхолтойб гэхэдэ, техническэ дэбжэлтэ хангаха ба ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ зорилгонууд түрүүшын ээлжээндэ табигдаһан байха юм.

Хэм хэмжээнэйнгээ талаар урда тээнь үзэгдөөгүй ехэ научно-техническэ хубилалта мүнөө дэлхэй дээрэ боложо байна. Советскэ Союз доторхи научно-техническэ дэбжэлтэ шэнэ общество байгуулгые түргэдхэхэ эшэ үндэһэн, ленинскэ партиин агуу ехэ түсэбүүдые бэелүүлхын түлөө тэмсэлэй талаар гол союзник боложо үгэнэ. Хоёр байгуулалтын хоорондохи түүхэтэ мүрысөөнэй гол һорёоной нэгэниинь научно-техническэ дэбжэлтын талаар болодог гээшэ. Наука ба техникые саашадань түргөөр, һайнаар дэбжээхэ, научно-техническэ туйлалтануудые үйлэдбэридэ үргэнөөр нэбтэрүүлхэ гээшэ экономическа гол зорилго байхаһаа гадна, политическэ шухала зорилго болоолсоно.

Түрүү коллективүүд шэнэ уялгануудые абахадаа, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ шиидхэхы нүхэсэл бологшо **техническэ дэбжэлтые али болохоор хүгжөөхөөр** хараалаа.

СССР-тэ үнгэрэгшэ жэлэй эсэс багаар 27 мянган предприятида экономическа шэнэдхэлгэнүүд хэтдээд байгаа. Энээнһээ уламжалан, үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ асуудалнууд шангаар табигдана. Түсэблэлгын ба экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда ороод байһан эрхэ байдалда юумэ олоор бүтээхэһээ гадна, һайнаар, хямда сэнтэйгээр бүтээн гаргаха гол зорилго табигдана бшуу. Эрхим шанартайгаар юумэ бүтээхын, эрхим һайн шанартай продукциие гаргахын, тэрэнэй өөрынь үные хямдаруулхын, эгээн лэ ехэ ашаг олзо оруулхын түлөө тэмсэлэй тодорхой замууд уялгануудаар хараалагданхай. Ажалаа научна ёһоор эмхидхэлгые үргэнөөр нэбтэрүүлгэ, бүхы һалбаринуудай жэгдэ һайн, һаадгүй хүдэлмэри хангалга, түүхэй эд, түлишэ, электроэнерги гамналга ба бусад хэмжээнүүд үйлэдбэриин экономическа ашаг үрые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ туһалха байна.

Материально-техническэ үндэһэ һууриин хүгжэлтын ба олониитын байдалай һайжаралгын, арадай ажахын нөөсэнүүдэй тоогой талаар ургалтын ба экономикын шанарай гүнзэгы ехэ хубилалтын саашадаа боложо байлгын, мүн үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй ургалтын ба социально-экономическа харилсаануудай нарижан һайжаралгын хоорондоо таһаршагүй нягта холбоотой байһыень түсэбтэ табан жэлэй даабаринууд харуулжа үгэнэ. Коммунис байгуулалтын мүнөөнэй шатадахи зорилгонуудай иимэ үргэн ехэ байһаниинь шэнэ уялгануудта мүн лэ хамаадалсана. Хүн тухай халуун анхарал оролдолго — кадрнуудые бэлдэхэ ба мэргэжэлыень дээшэлүүлхэ, гэр байрын барилгые түргэдхэхэ, ажалшадые культурно-ажаһуудалай талаар хангалгые саашадань һайжаруулха нэмэлтэ хэмжээнүүд уялганууд дотор хараалагдаһан байха юм. Олон заводуудта олдоһон дүй дүршэлые хараадаа абан, партийна организацинуудынь коллективүүдэйнгээ социальна хүгжэлтэ түсэблэлгые саашадань үргэлжэлүүлхэ.

Энэ хадаа мүрысөөндэхи эгээн лэ гол шэнэ шэнжэнүүдынь болоно гээшэ. Эдэ шэнжэнүүд предприяти, район, город гү, али һалбари бүхэнэй эрхэ байдалда тааралдуулагдан, улам тодорхой болгогдодог юм. «Гол шухала юумын талаар холбоотой байлга олон янзын тодорхойлолтонуудаар, нютагай онсо өөрэ байдалаар, хэрэгтэ хандалгын жэшээнүүдээр һулаpуулагдадаггүй, харин батаар хангагдадаг…» гээд «Мүрысөө яажа эмхидхэхэб?» гэһэн статья соогоо В. И. Ленин бэшэһэн байна. Имагтал иимэ олон янзын, иимэ тодорхой байлга уялганудай зорилго хүсэнги, нүлөө ехэтэй байлгыень дээшэлүүлнэ.

Олониитын эдэбхи үүсхэл мүрысөөнэй дүршэлые олон янзын, шэнэ түхэл маягуудаар баяжуулна. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ой хүрэтэр ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ талаар хүн бүхэнэй даабаринуудаа дүүргэхын түлөө тэмсэл Москвагай заводуудта дэлгэрэнхэй. Белоруссиин промышленна предприятинуудай, колхоз, совхозуудай түрүү коллективүүд түсэбтэ табан жэлэй дүрбэдэхи жэлые ударна хүдэлмэриин Ленинскэ жэл гэжэ соносхохо дурадхал оруулаа. Энэ үүсхэлынь республика дотор эдэбхитэйгээр дэмжэгдээ. «Ленинскэ ажалай дэбтэр» абаха эрхын түлөө Курска областиин хүдэлмэришэд, колхознигууд, алба хаагшад мүрысэнэ. Түүхэтэ ойн хүрэтэр хэхые хүсэһэн бүхы һайн юумэнүүдээ дэбтэр абаһан хүн бүхэн тэрээн дээрээ бэшэхэ байна. «Хажуудамнай зэргэлээд нэгэшье гээгдэнги үйлэдбэри байха ёһогүй!» гэһэн уряатай хүдэлөөн Донбассто, Горькидо үргэнөөр дэлгэржэ байнхай. Мэргэжэлэйнгээ талаар эрхим нэрэ зэргэ олохын түлөө конкурснууд ехээр дэлгэрэнхэй, адлирхуу ажалтай предприятинуудай ажалай харилсаа холбоон шэнэ хүсэтэйгөөр бэелүүлэгдэдэг болонхой.

Түсэбтэ табан жэлэй һүүлшынхиин урда тээхи дүрбэдэхи жэлые эхилээд байхадаа, промышленностиин ба барилгануудай хүдэлмэрилэгшэд үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ гол хүсэлэл оролдолгоёо зорюулна. Хабарта эрхим һайнаар бэлдэхын түлөө, хүдөө ажахые саашадань дэбжээхэ тодорхой программа хараалһан КПСС-эй ЦК-гай октябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые түргэнөөр бэелүүлхын түлөө тэмсэл хүдөө нютагуудта дэлгэрэнхэй. СССР-эй хүдэлмэришэн анги, колхозно таряашад, интеллигенци, бүхы республиканууд ленинскэ алдарта ойе эрхимээр угтахын түлөө бэлэдхэл хэжэ байна. Совет хүнүүдэй патриотическа мэдэрэлэй, зохёон байгуулхы эдэбхи хэшээлэй бэелэл бологшо социалис мүрысөөн коммунис байгуулалтын замда партиин хүтэлбэреэр шэнэ зорилгонуудые бэелүүлгэдэнь, В. И. Ленинэй һургаһанай ёһоор, үдэр эрэхэ тудам заатагүй саашадаа дабшалгадань, заабол бүри ехэ амжалта туйлалгадань арад зондо туһална.

(АПН).

ТЕЛЕГРАФ · ХИЛЫН САНАҺАА · РАДИО

…дэхи зүблөөнэй …нүүд һайшаагдаба

…(ТАСС). Аджерпресс …ын мэдээсэһэнэй ёһоор, …циональна ехэ суглаа… … политическэ комисси …ска договорто хабаада… …дай Европын бүхы оро… …һан хандалгые зүбшэн …һан байна. СРР-эй …эй үзэмжэдэ энэ хан… …гаа.

… договорой хамгаалал… …нуудай захиргаанай … байгуулалмжые саашa… …лан һайжаруулгада …ментнүүдые Нацио… …наанай хамгаалалгын … талаар комисси һай…

…нүүд Политическэ … комитедэй Буда… … дээрэ баталан аб… …с документнүүд СРР-эй …эй үзэмжэдэ табигда…

Урда Вьетнамай патриодуудай дайшалхы ябуулганууд

ХАНОЙ. (ТАСС). Куангчи ба Тхыатхиен провинцинуудай баруун талын хубида мартын 20-һоо апрелиин 7 хүрэтэрхи үе соо Урда Вьетнамай патриодууд 200 шахуу американ солдат ба офицерые хүлһөөнь буулгаа. Гадна патриодууд дайсанай 4 самолёт буудажа унагаагаа, олон тоото буу зэбсэг буляажа абаа гээд Освобождение агентствын мэдээсэлдэ үндэһэлэн, ВИА агентство дамжуулна.

Куангчи провинциин хойто талын хубида апрелиин 4—5-да болоһон байлдаануудай үедэ патриодууд американо-сайгон сэрэгүүдэй 130 гаран сэрэгэй алба хэгшые алаа гү, али шархатуулаа, хоёр самолёт буудажа унагаагаа, дайсанай табан сэрэгэй автомашиные усадхаа.

Докмьеуһаа баруун-урда болоһон байлдаанай үедэ патриодууд сайгон сэрэгүүдэй 50 солдат ба офицерые алаа, шархатуулаа.

Вьетнам тушаа Париждахи зүблөөн

ПАРИЖ. (ТАСС). Вьетнам тушаа дүрбэн талын зүблөөнэй арбан хоёрдохи пленарна заседани Парижда авеню Клебертэхи Уласхоорондын конференцинүүдэй байшан соо апрелиин 10-да болоо. Вьетнамдахи эзэрхэг түримхэй ябуулгануудаа Холбоото Штадуудай болиуулха, энэ ороной урда талын хубиһаа бүхы американ сэрэгүүдые, туһамаршадайнь сэрэгүүдые гаргаха тухай тус заседани дээрэ үгэ хэлэһэн Урда Вьетнамай НФО-гой ба ДРВ-гэй делегацинууд эрилтэ хээ. Эдэ эрилтэнүүдые зүбшөөхэһөө США-гай, Сайгоной захиргаанай делегадууд арсаа.

«Хоёр һара хахад соо хүдэлмэрилөөд байһан Париждахи зүблөөнһөө лахадаа ямаршье үрэ гараагүй байнаб?» гэһэн асуудалаар ДРВ-гэй делегациие толгойлогшо Суан Тхюи өөрынгөө үгые эхилһэн байна.

«Ушар юуб гэхэдэ, өөрынгөө эзэрхэг түримхэй һанаашалгануудһаа США үшөөл арсаагүй, Урда Вьетнамда сэрэгэй ябуулгануудые шангалдхаһан, Сайгоной армиие болон захиргаае бэхижүүлһэн зангаараа. Американ шэнэ түхэлэй колониализмые бэелүүлхэ, Вьетнамай хоёр хуби болюжо хубааралгые хэтэдэнь үлөөхэ арга болгон Сайгоной захиргаание хэрэглэхые Холбоото Штадууд оролдоно» гээд ДРВ-гэй түлөөлэгшэ мэдүүлээ.

«Американ сэрэгүүдые үгэ дуугүйгөөр гаргаха гэһэн эрилтые һүгэдэн унахые тэдэндэ баадхаһан ябадал болохо гэжэ Холбоото Штадууд мэдүүлнэ. Сэрэгүүдээ гаргахаһаа арсаха шалтаг болгон милитарис этэгээдүүдэй дунда сэрэгэй идхалга номнол хэхын тулада иимэ үгэ хүүр тараагдадаг. Вьетнам арад һүгэдэн унахые хэзээшье дурадханагүй, харин тэрэ бэеэ даанхайгаар, эрхэ сүлөөтэйгөөр, хүсэд амгаланаар ажаһуухые хүсэнэ» гээд үгэ хэлэгшэ үргэлжэлүүлһэн байна.

Мишель Дебрегэй хэлэһэн үгэ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). НАТО-гай соведэй сессидэ хабаадахаяа эндэ ерэһэн Францийн гадаадын хэрэгүүдэй министр Мишель Дебре хэблэлэй национальна клуб соо апрелиин 9-дэ үгэ хэлээ. «Бүлэглэлнүүдэй хоорондохи зүрилдөөн болиуулагдажа, оронуудай хоорондын харилсаануудтахи шахардалга һулаpуулагдаха ёһотой» гээд уласхоорондын харилсаанууд тушаа тогтоходоо Дебре хэлээ.

«Атлантическа союз дотор «нэгэдэлгые» Франци эрид шууд буруушаана, хамгаалалгын асуудалнуудые өөрөө шиидхэхэ, политикаяа өөрөө хинажа байха хүсэлэнтэй» гээд тэрэ онсолон тэмдэглээ.

Советскэ Союзтай, Европын бусад социалис оронуудтай харилсаанайнгаа хүгжэлгөөр һаналаа хананги байһанаа Дебре элирхэйлэн мэдүүлһэн байна.

НАТО-гай гэшүүд гадаадынгаа политикые ба социалис оронуудта өөрынгөө хандалгые бэеэ даагаад тодорхойлдог байха зэргэтэй гэжэ Францийн гадаадын хэрэгүүдэй министр хэлээ.

НАТО-гай генеральна секретариин пресс-конференци

ВАШИНГТОН. (ТАСС). НАТО-гай 20 жэлэй ойдо зорюулагдажа, энэ сэрэгэй-политическэ бүлэглэлэй соведэй сессиин нээгдэхын урда тээ апрелиин 9-дэ эндэ болоһон пресс-конференци дээрэ НАТО-гай генеральна секретарь Манлио Брозио үгэ хэлээ. Энэ бүлэглэлые али болохоор бэхижүүлхэ шухала гэжэ тэмдэглэхэ зуураа, энэ хадаа Европодохи аюулгүй байдалай асуудал шиидхэлгэдэ туһалха гэһэн хэбэртэйгээр баталан хэлэһэн байна.

Тиихэтэй хамта, Европын аюулгүй байдалай асуудалаар зүблөө зарлаха тушаа Европын бүхы оронуудта Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй хандаһан хандалгын шухала удха шанартай байһые Брозио мэдэрхэ баатай болоһон байна. Тиихэдээ, эдэ дурадхалнуудта НАТО «намдуу түбшэнөөр, бодолтойгоор» хандаха ёһотой» гэжэ тэрэ нэмээжэ хэлээ.

НАТО-гай талаар Европодо байлгадаг сэрэгүүдэйнгээ тооее хорооxo гэжэ Канадын правительствын һанаашалжа байһан тушаа тогтоходоо, энэ баримтын удха шанарые бага болгохо гэжэ генеральна секретарь оролдоһон байна.

«НАТО-гай зэбсэгтэ хүсэнүүдые ямараашье хороолго мүнөө үедэ таарамжагүй. Харин тэдэниие улам бэхижүүлхэ шухала» гээд Брозио мэдүүлээ.

Сессидэ хабаадагшадай зүбшэн хэлсэлгэдэ табиидаха элидхэл гол түлэб НАТО-е бэхижүүлхэ асуудалнуудта зорюулагданхай.

…[ВАШИ]НГТОН. Вьетнамда боложо байһан дайнда эсэргүү хүдэлөөн США-да улам үргэдэһөөр. …Сагаан байшангай урда болоһон демонстрацида 500-һаа дээшэ эхэнэрнүүд хабаадаа. …эсэргүү плакат болон бүмбэгэнүүдые абажа гараа. ТАСС-ай телефото.

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГТЫ:

□ *Уран шүлэгэй долгин.*
◇ Шэнэ онтохон.
□ **Будамшуугай гуурһан.**

ШЭХЭНЭЙ ШЭМЭГ НЮДЭНЭЙ ХУЖАР

ХҮГЖЭМ. Уян нугархай хурганууд дороһоо уянгатан гараһан хүгжэм.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

БУРЯАДАЙ УРАН ЗОХЁОЛШОДОЙ VI СЪЕЗДЫЕ УГТУУЛАН

Манай ХӨӨРЭЛДӨӨН

ЛЕНИН ТУХАЙ, АРАД ТУХАЙ...

Буряадай мэдээжэ поэт Николай Дамдиновта манай корреспондент хэдэн асуудалтайгаар хандаба.

Асуудал: Республикымнай уран зохёолшодой эхилхэ ойртоһон VI съездэ ямар шэнэ зохёолнуудтай ерэхэтнай гээшэб?

Харюу: Энээн тухай радио, газетээр дуулгагдаһаншье һаань, мүнөө хамтадхажа ерээд харюусахада яаха һэм. Нэн түрүүндэ «Минии багша Ленин» гэжэ поэмэ тухайгаа хэлэхэ дуран хүрэнэ. 1967 оной хоёрдохи хахадта энэ поэмэеэ эхилээд, 1968 оной январь соо дүүргээ һэм. Теэд темэдэ хабаатай материалыень суглуулжа, шудалжа эхилээшэмни бүришье үнинэй юм ааб даа. Иван Васильевич Бабушкинай нэрэһээ абажа, поэмэ соо залуу Ленин, залуу Крупская тухай, Россида анха түрүүшынхеэ хүдэлмэришэдэй кружогуудаар дамжан, марксис һургаалай нэбтэржэ эхилһэн тухай, Коммунис партиин һуури табижа байһан үе тухай поэмэ соомни хэлэгдэнэ. Иван Васильевич Бабушкин Ленинэй байгуулһан «Искра» газетын шударгы агент байгаа һэн гэжэ мэдэнэбди. Түрмэһөө тэрьедээд, 1902 ондо Владимир Ильичтэ Лондон ошожо ерэһэн байха. Бусаһанайнгаа удаа, баһа баригдаад, холын яхад орон сүлэлгэдэ эльгэгдээ. Тэндэһээ 1905 оной долгин соогуур мултаржа, Шэтэдэ зэбсэгтэ буһалгаае толгойлогшодой нэгэн болоо. 1906 оной январь һарада хаанта засагай хархис харуулшадта баригдаад, Байгалай эрьедэ алуулаа.

Иван Васильевич Петербургда 1894—95 онуудта залуу Ленинэй элидхэлнүүдые кружогуудта шагнажа эхилхэһээ хойшо агуу багшынгаа һургаалда бүхы наһаяа зорюулан тэмсээ. Баһа, хүдэлмэришэдэй үдэшын һургуулида һураха үедөө Надежда Константиновнада ном заалгаа. Иван Васильевич Ильичые, Надежда Константиновнае һайн мэдэхэ, тэдээндэ инаг дуратай, хэлбэришэгүй үнэн сэхэ хүн байгаа. Тиимэһээ агуу Ленин, Крупская, Коммунис парти тухай Бабушкинай нюдөөр хаража бэшэхэ хүсэн намда түрөө һэн. Мүрнүүдэйнгээ тоогоор энэ зохёолни ехэ бэшэ юм. Владимир Ильич тухай ута унжагайгаар шашажа болохогүй шэнги һанагдана.

Саашань хэлэбэл, Доржи Банзаровай һүүлшын жэлнүүд тухай драма бэшэгдээ гээшэ ааб даа. Буряадай түрүүшын эрдэмтэнэй эгээл харюусалгатай энэ үень уран зохёолдо, үшөө хаанашье харуулагдаагүй гэжэ булта мэдэнэт. Банзаровай өөрынь зохёолнуудые шудалхын хажуугаар, Банзаров тухай байһан номуудые ехэбшэлэн уншаһан тухайгаа олые хэлээд яахаб. Потанинай бэшэһэн очерк, Шофманай бэшэһэн ном гэхэ мэтэшэлэн олондо мэдээжэшье һаа, баримтануудаар баян зохёолнууд тон туһатай байгаа. Энэ зүжэгые Буряадай драматическа театр намартаа табиха түсэбтэй.

Асуудал: Танай саашанхи түсэбүүд ямар бэ?

Харюу: Түрүүн хэлэһэнтэйгээ тэдэмни нягта холбоотой. Доржи Банзаров тухай зүжэг гэнэбди. Энэмнай миин һуужа байтар толгойдо ороод, бэшэгдэшэһэн бэшэ, харин авторай хараадаа табижа эхилһэн зузаан номой нэгэ хуби гэхэдэ болохо. «Ангар хүүхэнэй домог», «Шилдэй занги тухай дуун», Доржи Банзаров тухай зүжэг—эдэнэр хуу дундаа холбоотой болохо шэнги бэшэ гү? Арадайнгаа түүхэтэ замые магтан дуулаха гэһэн түсэбэй бэелүүлэгдэжэ байһан алхамууд ха юм даа. Декабрист Николай Александрович Бестужев тухай һаяын сагуудта поэмэ эхилхэ һанаатайб.

НОМОЙ НЕДЕЛИ

Хабарайнгаа амаралтын үедэ манай ороной үхибүүд гайхамшагта һайндэрөө — номой неделиие баяр ёһололой оршон байдалда угтадаг заншалтай. Һаяшаг үнгэргэгдэһэн недели бүришье һонирхолтой юм. Ушар юуб гэхэдэ, хүүгэдэй номой неделиин үүсхэгдэһээр 25 жэл гүйсөө, гадна үхибүүд энэ һайндэрөө В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй алдарта ойдо зорюулаа. Манай республикын клуб, библиотекэ болон һургуулинуудаар номдо дуратайшуул олоор суглараад, уншаһан номууд тухайдаа хани халуунаар хөөрэлдөө.

Улаан-Үдэдэ үнгэргэгдэһэн номой неделиие хүүгэдэй республиканска библиотекэ, пионернүүдэй байшан болон профсоюзай областной совет хамтаржа эмхидхээ.

Үхибүүд уран зохёолшодтой, номой хэблэлэй хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзажа, тэдэнэй һонирхолтой хөөрөөе шагнаһан, номой хайшан гэжэ бэшэгдэдэгые, шэмэглэн зохёогдодогые ойлгожо абаһан юм.

Ородой драматическа театр соо номой неделиин һайндэр баяр ёһололой оршон байдалда нээгдээ. Үхибүүдые профсоюзай областной Соведэй хүдэлмэрилэгшэ В. К. Гаврилова амаршалаа, хүүгэдэй республиканска библиотекын хүдэлмэрилэгшэ Т. И. Провалинская хүнэй ажабайдалда номуудай ямараар нүлөөлдэг тухай хөөрэжэ үгөө.

Улаан-Үдын пионернүүдэй байшангай уран һайханай бүлгэмэйхид «Номуудай парад» гэһэн интермеди, «Хоёр ном» гэһэн заахан зүжэгхэниие харуулаа. Уран зохёолой викторинын асуудалнуудта үхибүүд харюусаа.

Мартын 25-да поэзиин үдэр болоһон байна. Үхибүүд поэдүүдтэй уулзажа, хайшан гэжэ шүлэгүүдые бэшэдэгыень мэдэжэ абаа. Хотын пионернүүдэй байшан соо уран гоёор уншагшадай конкурс болоо.

Номой недели нарин сэмбын фабрикын «Текстильщик» гэжэ соёлой байшан соо үнгэргэгдөө. Октябрьска районой соёл-гэгээрэлэй училищиин багша И. И. Лоханина «Манай Ленин» гэһэн хөөрөө үнгэргэһэн, хүүгэдэй республиканска библиотекын хүдэлмэрилэгшэд В. И. Ленинэй образые харуулһан номуудай шэнжэлэл хэһэн байна.

«В. И. Ленин уран зурагта» гэһэн удха түгэлдэр лекци искусствовед Л. Д. Фандера уншаа. Гадна үхибүүд уран зураашадтай уулзажа, уран зураг тухай хөөрэлдэһэн юм. ЛВРЗ-гэй соёлой ордон соо «Онтохон, манайда айлшалжа ерыш» гэһэн утренник болоо.

Г. ЕЛИСЕЕВА.

«МОРИН ХУУР»

ОНТОХОН

Урдын урда сагта, элдин тэнюун нэгэ нютагта Хүхэ Намжил гэжэ хүбүүн ажаһуудаг байгаа. Энэ хүбүүн һайхан хоолойтой, ехэ дууша байһан юм гэхэ. Хүхэ Намжил наһанайнгаа хүсэхэдэ сэрэгтэ абтаба. Гоёор дууладаг хадань тэрэниие холо гаргадаггүй, ноёдой урда дуу дуулуулаад лэ байлгадаг болобо. Нэгэтэ Хүхэ Намжил: «Би хоёрдохи жэлээ алба хэнэб, нэгэшье удаа һайн мори унаагүйб, намайе нэгэ хэды хоногоор табиит, зоноор уулзахаб, адуу манахаб», — гэбэ. Ноёдынь зүбшөөбэ. Сэхынь хэлэхэдэ, дууша хүбүүе табиха дурагүй байгаа. Баярлаһан хүбүүн адуугаа нуур тээшэ туужа ошобо. Нуурай эрьедэ гоё һайхан хоолойгоор дуулажа һууба. Гэнтэ нуур сооһоо ногоон торгон тэрлиг үмдэһэн, хүхэ буурал моритой басаган гаража ерээд Намжилда хандаба: «Гэртэхимни таниие гэртээ асара гэбэ». «Хайшан гэжэ танайда ошохо хүнбиб?» — гэбэ хүбүүн. «Намтай һундалда, тиигээд нюдөө халта аняарай», — гэжэ басаган хэлэбэ. Басаганай хэлээшээр Хүхэ Намжил нюдөө аняад, харан гэхэдэнь, һайхан басаганай гэртэхинэйдэ хүрэжэ ерэһэн байбад. Басаганай үтэлһэн аба, эжынь аргагүй баян байба. Аба, эжынь тэрэниие һайнаар хүндэлбэ, хүндэлһэнэйнгөө һүүлээр Намжилые дуу дуулахыень, айлшалхыень уриба. Тиихэдэнь Намжил: «Би табан хоногоор табилгатайб, адуу адуулжа ябанаб», — гэжэ харюусаба. Хүгшэд хэлэбэ: «Адуунайнгаа түлөө һанаагаа бү зобо, бидэ һанаагаа зобуужабди, харин бидэндээ гоёнууд дуугаа дуулажа үгыш даа!». Хүхэ Намжил тэдэнэйдэ үлэхэ баатай болобо. Юундэб гэхэдэ, сэбэрхэн басаганда ехэ һонирхоһон байгаа бшуу. Тэндэ таба хоноод бусаха дээрээ басаганда: «һара болоод, албаяа дүүргэхэдээ шамдаа ерэхэб», — гэжэ хэлэбэ. Тиихэдэнь: «Би өөрынгөө гоё хүхэ бууралые эмээллээд угтахаб», — гэбэ. Хүхэ Намжил адуугаа туугаад, болзор соогоо албанайнгаа газарта ерэбэ. Ноёдынь баяртайгаар угтаба. Адуунайнь таргалһан байхада хүбүүнэй оролдоһыень мэдэжэ, тэрэниие адуу манаалгада дахин табиба.

Тэрэ дахяад лэ нуурайнгаа эрьедэ ерэжэ, гоё һайхан дуунуудаа дуулажа һууба. Тиигэжэ байтарнь басаганиинь бии болобо. Үнөөхил гуримаараа гэртээ абаашаба. Тэндэ жаргалтай байбашье, Хүхэ Намжил гэртэхинээ һанадаг болобо, аба, эжыгээ, һамгаяа хараха дуратай болобо бшуу. Басаганиинь гэртэхинээ һанаһыень тухайлжа: «Шамда мори үгэһүүб, үшөө нэгэ үдэрэй туршада гэртээ ошоод ерэдэг болохош, гэртээ орохынгоо урда тээ морёо һайса амаруулдаг байгаарай», — гэбэ. Хүхэ Намжил гэртээ ерэжэ, басаганай хэлэгшые дүүргэбэ. Гэртэхиниинь ехэтэ баярлабад. Зүгөөр хүбүүн нэгэш һүни гэртээ хононогүй, һүни бүхэндэ адуугаа манахаяа ошодог байба. Хүбүүнэй ондоо мори унажа үгэдэггүй хадань гэртэхиниинь дурагүй байба. Хүхэ Намжил үдэртөө адуугаа адуулдаг, һүниндөө морёо унаад, зүүн зүг тээшэ гоё һайхан басагандаа ошодог байгаа. Иигээд гурбан жэл үнгэрбэ. Нэгэтэ үглөөгүүр гэртээ ерэхэдээ, морёо амаруулангүй гэртээ оробо. Энэ үедэнь һамганиинь гэрһээ гарахадаа моринойнь далитай байхые хаража, юундэ гэртээ хонодоггүйень тухайлба, тиигээд ошожо, моринойнь дали таһа отолбо. Үбгэнэйнь мори гэнтэ ухэшэбэ. Хүхэ Намжил моріндоо һанаагаа зобожо, гурба һара мүртэй юумэ эдибэгүй, уубашьегүй. Гайхахадаа модо абажа, хайрата моринойнгоо тархи һажаалган дархалаад, тэрэнээ модондо һуулгаба. Моринойнгоо һүүлһээ хоёр хялгааһа абажа утаһа хэбэ, узууртань хүнды модо хадаба. Энэ хэһэн зэмсэгээрээ гоё һайхан дуунуудые Хүхэ Намжил наададаг болоо һэн. Тиигэжэ тэрэнь хожомоо «морин-хуур» гэжэ нэршэһэн байгаа.

М. РИНЧИНОВ бэшэжэ абаба.

Ж. БАЛДАНЖАБ[...]

БИ БУРЯТ-МОНГОЛҺООБ...

(Солдат тухай баллада)

Тэнгэреэр
дүүенэ,
дүүенэ
самолёдууд...
Тэһэрнэ, бисарна
Берлин дээрэ
бомбонууд.
Уняар,
утаан...
Ура хашхараан...
Галта сахариг соо
Ганс,
фриц
галзууран бархирна.
Орой дээрэһээнь
Улаан одото
боец
һэлмээ далайна.
Орилог нохосууд,
уршагта шуһандаа
хахаг!
...Энэ рейхстаг —
энэ зүрхэнинннь
хараалта Германиин.
Рейхстагай бахалуурые
эрэлхэг баатарай
булад гар бажууба.
Энээнэй оройдо
Илалтын тугые
бодхообо.
— Хэн баатар
бодхооб
Илалтын тугые?
— Советскэ арад!
Эндэ
шишье,
бишье —
булта ябаабди.
Эхэ оронойнгоо
энхэ жаргалай
түлөө
байлдаабди.
Гвардеец хүбүүн
гартаа һэлмэ адхажа,
Рейхстагай ханада
ингэжэ һиилэбэ отолжо:
«Би Бурят-
Монголһооб.
Бүгэдэ арадай
Баярай түлөө
ерээб».
Хараалта Германиин
Хара зүрхэн
тэһэрбэ.
Хара шуһаар
хааян Берлин
бөөлжэбэ.
Шуһандаа хахажа,
шунахай Ганс
тангайба,
Шулуун хэрэм
шэрүүн дуунһаа
хэмхэрбэ...
Ингэжэ дүшэн табан ондо
Илалтын
дүлэтэ улаан туг
мандуулаа бэлэй.

* * *

...Рельс,
рельс,
рельс...
Экспресс гүйнэ
урагшаа
дорюун.
Станцинууд,
городууд,
разъезднүүд...
Столбнууд
урилдана хойшоо
шамдуун.
Түс-түс
түс-түс...
Түхэреэнүүд түнгирнэ
хүхюутэй,
Туннель соогуур
гулдирна, һолжорн[...]
яаралтай.
Үдэр,
һүни...
Удаа дараа үнгэрнэ.
Утаһан —
провода
Уянга дуугаар
шиндхэнэ.
Вагоной сонхоор —
Баяртай шарайнуу[...]
Баатар солда[...]
Байзагты,
харагты.
Хэн гээшэб,
нүхэдүүд?
-И-лаг-шад,
И-лаг-шад, —
дуулана проводн[...]
Ирагуу дуугаар
энээниие дабтана
рельснүүд.
...Байгал далай
Баян хэшэгээр угтаба,
Бархан үндэр
Барая дуулан золгоба.
Байда батажаһан
Баатар солдат хүбүүн
Бардам дуугаар
Баяраа дэлгэнэ хүхюу[...]
«Саяан ууламни,
угтанаш!
Саһан дэнзыешни
хараналби.
Баабай абамни,
хүлеэнэш!
Баяраа шамдаа
асарбалби.
Бурят-Монголни,
угтанаш!
Булган малгайешни
үмдэнэлби.
Инаг нүхэрни,
хүлеэнэш!
Илалтаа шамдаа
асарбалби».
Харана гүт?
Харагты, угтагты
бултадаа,
Хатар наадаяа
хатарагты, дэлгэгт[...]
барандаа!
Баруун хойно
Байлдаан дээрэ тод[...]
Баатар нэрээр
Баабайн соло дуудул[...]
Илалтын тугые
Рейхстаг дээрэ
бодхолсоһон
Эрхим хүбүүн
Эхэ нютагаа бусаба[...]

* * *

Тала
майлын
хүтэл дээгүүр
хүнхин[...]
Трактор —
хүлэг
хазаар дара[...]
заадана.
Илалтата ажалай
Эгэшэг дууе дуулана.
— Энэ
хэн дууланаб?
— Илалтын тугые
Рейхстаг дээрэ
бодхолсоһон,
Элдин буряадайнгаа
Энгэрые
орденоор [...]
Эрхим хүбүүн —
гвардеец дорюун.

(1947 ондо «Суворовске[...] газетэдэ толилогдоһон).

ХАБАРАЙ ШЭНЖЭ.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ПРАВДА БУРЯТ[...] МҮНӨӨДЭРЭИ НОМЕР

Нэгэдэхи хуудаһанда: [...] субботнигой 50 жэлэй ойд[...] лагдаһан материалнууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: [...]тын үүсхэлдэ—үргэн [...]һэн КПСС-эй обкомой [...] секретарь А. У. Мологоев[...] «Үүсхэлээр түрэһэн» гэһэ[...] репортаж.

Гурбадахи хуудаһанда: [...]кын аймагай ажалшадай [...] Үлэдэ айлшалжа байһан [...]териал. «Мүнөөдэр — кос[...]кын үдэр» гэһэн ТАСС-ай [...]вью.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: [...]ботний огонек».

СЭНХИР ЭКРАНУУ[...]

13 часһаа «Что сказа[...] дедушке Ленину» гэһэ[...]тэ зорюулһан дамжуул[...] час 35 минутаһаа «[...]га хүгжэмшын ажабай[...] Хренников. 14 час 30 [...]һаа 19 час хүрэтэр М[...] дамжуулга. 17 час 30 [...]гаһаа хоккейгээр [...] чемпионой түрүү һуур[...] болоһон мүрысөөн дам[...]ха. 18 час 30 минут[...] порченная картина» [...] гэһэн үргэлжэлэлтэй [...] туужаһаа харуулагдаха[...] һаа «Холо, ойрын һон[...] дамжуулгаар Улаан-Ү[...] студи хүдэлмэреэ эх[...] 30 минутаһаа «Хүнүү[...] буулин» гэһэн те[...] фильм. 20 час 30 ми[...] час хүрэтэр Москва[...]жуулга.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕ[...]

ГҮРЭНЭЙ ЗӨӨРИ СОО УМБАЖА ЯБАҺААР...

ҺУДАМШУУ

Нютаг бүхэндэ элдэбын хүнүүд байдаг шуу. Тиихэдэ Мария Николаевна Патрушевада Тальцы нютагайхид абаһаар лэ дурлаһан, № 32 магазинда наймаалагшаар хүдэлжэ захалхадань зарим нэтэрүү хүйхэрнүүд хүхиһэн юм. Магазиндаа ерэходонь гү, али гэртээ ошоходонь ушаралдаһан хүнүүд:

— Сайн байна, Мария Николаевна! — гэжэ дохисогоогоод, хулгай нюдөөр хаймадан үнгэрөөдхихэ.

Хүндэшэ нютагайхидта хани халуунаар угтуулһанһаа гү, али нэрэ обогоо хүсэдөөр дурдуулһанһаа гү, бү мэдэе. Мария Николаевна тэрэ дары маһалзаад, зарим нэтэрүү хүйхэрнүүдтэ һүүлшынхи гуталаа тайлажа үгэхоор бэлэн ябагша һэн.

Нэгэтэ, хүхы шубуунай донгодоогүй байха сагта, нютагай хобууша хоёр һамгад налгай уужам сэдьхэлтэй наймаалагша эхэнэрһээ. Мария Николаевнаһаа, хошоод килограмм колбаса, зөөхэйн шара тоһо урьһаар абаад, магазинһаа гаража ябахадаа:

— Одооншье хүн шэнги наймаалагшатай болообди. Хөөрэлдэхэдэшье аятай зохид мүнгөөр тулгарадаг үедэш эриһэн юумыешни урьһаар үгэдэг хүн шуу даа.

Иимэ наймаалагшатай бидэ хэзээдэшье газардахагүйбди, — гэжэ нэгэдэхинь пиард байтар дуугараад, домбогорхон уралаа шомбойлгобо.

— Хари гыш! Урдань хүдэлдэг наймаалагшамнай ямар һэм бээ. Һанан гэхэдээ, хуухым үһэн үрзынэ. Хүнтэй хөөрэлдэхэгүй, сар мэтэ урдаһаашни хүлзэн хараха, — гэжэ нүгөөдэнь хилгааһан нарин хоолойгоор пишаганаад, урьһаар абаһан үнөөхи колбасаһаа нэгэ хүсөөгхэниие хазажархиба.

— Тэрэншье тэрэ гэлэй. Харин энэ Маша эхэнэрнай юундэ мүнөө болотор хадамда гарадаггүй хүн гээшэб. Сэдьхэлынь һайхан, бэень сула, нюур шарайньшье сэбэр ха юм. Иимэ эхэнэрэй ори гансаараа ябахань хэды шэнээн хайратай гээшэб. Халаг, би эрэ байгаа һаа, — гэжэ нэгэдэхинь халаглаад, урагшаа даб гэбэ.

— Али Федя ахайтай сугтаа һууна бэшэ аал! — гэжэ нүгөөдэнь халаглаба.

Эгээл энэ үедэ Федя ахай шэрэм дээрэ колбаса шараад, Маша абгайн магазинһаа ерэхые хүлеэн ядажа, сонхоор үлын хаража байгаа бэлэй. Хайрата инаг хани нүхэрынь байгаа һаа сонхоор үлын харахагүй, харин гэр доторхи юумыень гэрэй эзэн мэтэ бахимаар хээд байха һааб даа. Тиихэдэ Федя ахай ямаршье шалтагаангүйгөөр газаа гараха аягүйрхэнэ гү, али улад зондо нюур шарайгаа харуулхаа айна гэжэ түрүүшээр һанамаар бэлэй. Үгы даа. Нэгэндээ нэтэрһэн Федя ахай Тальцы нютагайхидһаа эшээгүй, харин Маша абгайн захилые наринаар бэелүүлхые оролдоо.

Уданшьегүй стол дээрэ арза хорзо, эдеэ хоол табигдажа, Федя ахай Маша эхэнэр хоёр бэе бэеэ инаглан харалсаадхиба. Нэтэрүү эрын нялуун харасаһаа сэдьхэлээ хайлаһан Мария Николаевна наймаалагшын харюусалгые гол таһа мартаад, магазин соохи эдеэ хоолоо дайралдаһан хүнүүдтэ дууһыень урьһалхаар шэнги болобо.

Магазинһаа асарһан колбасань бүришье гоёор шарагдажа, миинтэ архи Федя ахайн хотые халуу урьюулжа, аятай зохид болгобо. Саашадаа юун болоо һэм, Федя ахайшье, Маша эхэнэршье һанадаггүй. Харин хойто үдэрынь ажалдаа ошоходонь тархинь сэлхэлээд, гарнуудынь һалганаад, шэрэм соо шарагдажа байһан колбасагай үнэр хамар өөдэнь сорьёлоод, хундагаар халима духарянь пойрмог нюдэндэнь үзэгдэхэдэл гэхэ юм.

— Юунэйхи гэжэ ядаржа байгаа хүмши, зуу зууе даражархиш саашань, — гэжэ Федя ахайдал «һанаамгай» хүнүүд дурадхаба.

Мария Николаевна тэрэ дары баруун таг тээшэ хултагашан хараба. Гайха тагна ехэ! Элдэбын түхэлэй архитай шэлнүүд зэргэлэшэнхэй, сэлхыхэдэхэ юм. Наймаалагша тэсээгүй, урид дайралдаһыень саб шүүрээд, подсобка руугаа шурганоо бэлэй...

— Би таанарта үнэн зүрхэнһөө найдаһандаа архи, эдеэ хоолшье урьһаар үгэнэ бшууб даа. Шалгалтын болотор мүнгынь оруулжа үзөөрэйгты, ехэтэ гуйнаб, — гэжэ Патрушева захигша һэн.

Нэгэ үглөөгүүр мүн баһа мангартай бодоходонь, хүршэ айлайнь Сидорова гэжэ һамган үүдыень нээргэжэ байба.

— Яагаа, юун болооб? — гэжэ Мария Николаевна хашалангүйхэнөөр асууба.

— Юу юун болоо гэжэ? Түргэлыш, шамдыш! — гэжэ хүршэнь бабанаба.

— Баһа юумэ урьһаар эрихэе ерээ гүш? Магазиндам ерээрэй, — гээд орохотойнь сасуу хүршэ айлайнь һамган хармаанһаа пампагар зузаан мүнгэ гаргаад:

— Энэ хоёр зуун түхэригөө абыш. Һайн бэлэйш, баяртай, Маша! — гэбэ.

— Теэд хаана ошохыем яаруулаа һэмши?

— Юу хаана гэжэ? Хинан шалгагша Улаан-Үдэһөө ерээд, магазинаа нээхыеш хүлеэжэ байна. Харин шамһаа урьһаар эдеэ хоол абаһан тухайдам бү хэлээрэй, намһаа саагуур, наранһаа наагуур. Хэрбээ мэдээ һаа, дээшэнь дуулгаха бшуу.

Хэды һарын туршада тоһон соо зоргоороо умбаһан Мария Николаевнагай хубсалжа үрдеэгүйхэн байтар, магазинһаань урьһаар архи, эдеэ хоол зөөһэн Тарасова, Чинаров, Костина, Григорьева гэгшэд гэртэнь гүйлдэн ерэжэ, улаан шарбуунсануудые хармаан уруунь һэмээхэн хударба. Харин һарын туршада миинтэ «тоһон» соо умбалсаһан Федя ахай хан гэхэ хашарһашье үгөөгүй бэлэй.

«Хинан шалгагша» гэһэн шэхэндэ хашар үгэ дуулахадаа, Мария Николаевна гэдэргээ унашан алдаба. Мэдээ ухаагүй юумэ магазин тээшээ харайхадань, Федя ахай һэмээхэнээр Тальцы нютагһаа тэрьедэшоо бэлэй. Тальцы нютагайхид нэгэниинь шье тэрэниие мүнөө болотор танидаггүй, харин 1167 түхэриг 10 мүнгэнэй сэнтэй гүрэнэй зөөри үриһэн М. Н. Патрушева мүрдэлгэ дээрэ Федя мэхэшэн тухай аншье гэжэ дуугараагүй һэн.

Хожомынь, недели тухай үнгэрөөд байхада, нэгэндээ нэтэрһэн Маша эхэнэрэйдэ Федя мэтэ хүнүүд олоор эшээлдэг һэн гэжэ нютагайхидынь прокуратурада мэдүүлбэ.

Улаан-Үдын Октябрьска районой арадай сүүд ямар шиидхэбэри гаргаха юм ааб? Хожомынь мэдэгдэхэл юм бээзэ.

Гүрэнэй зөөри соо зоргоороо умбаха гээшэ хэзээшье хэсүү бэрхэ хойшолонтой ха юм даа.

БУДАМШУУ.

Манай адрес, телефону[...]

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора [...] приёмная — 54-93. зам. редактора — 68-08. зам. редак[...] 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря [...] отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства [...] 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышле[...] строительства — 61-35, советского строительства и быта [...] культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-8[...] формации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, [...] бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при [...]те Министров БурАССР.

Н-00479. Зак. №[...]